

ROMÂNIA
JUDEȚUL HARGHITA
CONSILIUL LOCAL AL COMUNEI SÂNMARTIN

HOTĂRÂREA Nr. 22/2023
privind aprobarea Strategiei de dezvoltare locală a
Comunei Sânmartin, Județul Harghita, pe perioada 2023-2027

Consiliul Local al comunei Sânmartin, întrunit în ședința ordinară din data de 30 martie 2023;

Având în vedere:

- Referatul de aprobare nr. 494/2023; ,
- Raportul compartimentului de resort din cadrul aparatului de specialitate al primarului comunei nr. 495/2023;
- Rapoartele de avizare ale Comisiilor de specialitate al consiliului local: Comisia economică – financiară, juridică și de disciplină, amenajarea teritoriului și urbanism, agricultură, muncă și protecție socială, și Comisia social-culturală, culte, învățământ, sănătate și familie, protecție mediu și turism, protecție copii, tineret și sport;

În conformitate cu dispozițiile:

- H.G. nr. 877/2018 privind adoptarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030;
- art. 20 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 273/2006, privind finanțele publice locale, modificată și completată;

Cu respectarea dispozițiilor art. 7 a Legii nr.52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, modificată și completată, Proiectul de hotărâre inițiat de primarul localității dl. Birtalan Sándor a fost adus la cunoștința publicului prin afișare la sediul Primăriei Sânmartin conform Procesului verbal de afișare nr. 497/10.02.2023.

În temeiul prevederilor art. 129 alin. (1), alin. (2) lit. b), alin. (4) lit. e), art. 139 alin. (1), alin. (3) și art 196 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare;

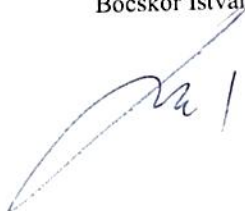
HOTĂRĂȘTE :

Art. Se aprobă Strategia de Dezvoltare Locală a comunei Sânmartin, Județul Harghita, pentru perioada 2023-2027 conform anexei 1 care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art.2. Cu aducere la îndeplinire a prevederilor prezentei hotărâre se însărcinează primarul comunei Sânmartin, Județul Harghita prin aparatul de specialitate al acestuia. .

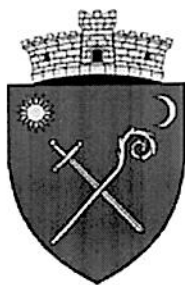
Art.3. Hotărârea se comunică primarului comunei, Instituției Prefectului Județului Harghita, și se aduce la cunoștința publicului prin grija secretarului general uat.

PREȘEDINTE DE ȘEDINȚĂ,
Bocskor István

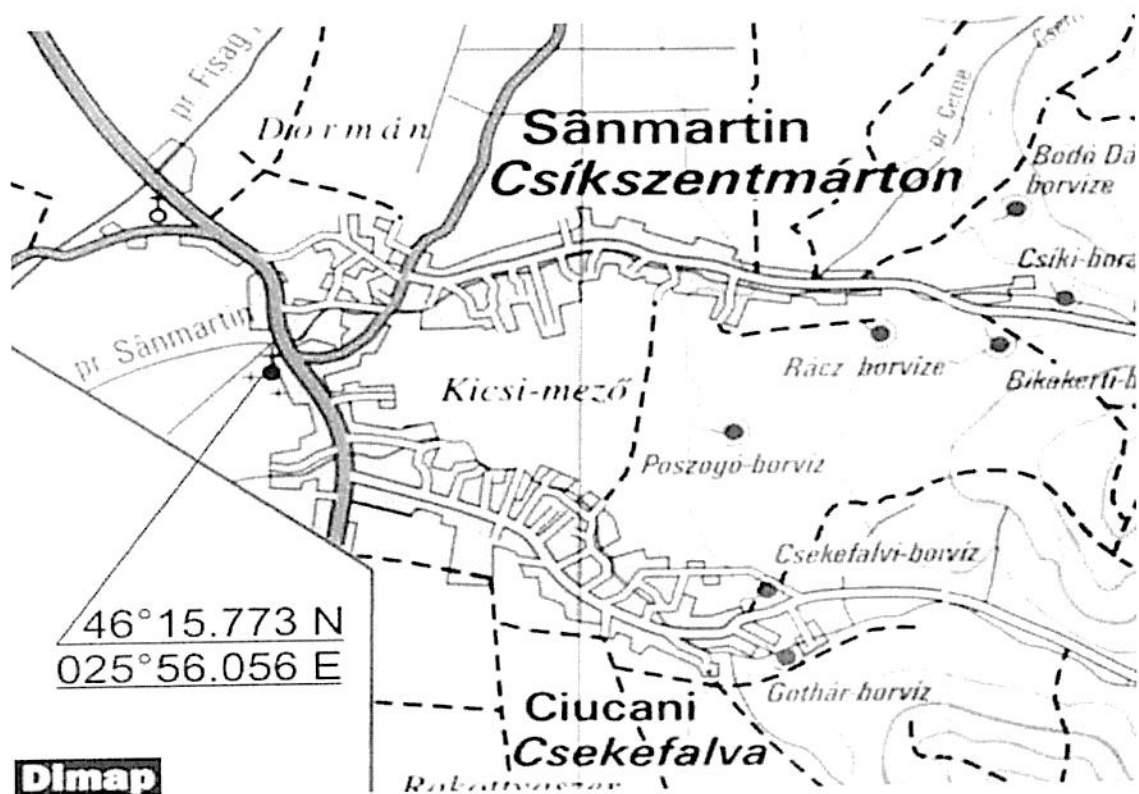
Contrasemnează:
Secretar general al comunei,
Gergely Anna

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI SÂNMARTIN, JUD. HARGHITA

2022-2027

ELABORAT DE ACHI-PRO CONSULTING SRL.

2022

CUPRINS

SITUAȚIA ÎN ANSAMBLU.....	1
CARACTERIZARE GENERALĂ UAT	1
CONSULTAREA COMUNITĂȚII	15
REZULTATELE DISCUȚIILOR CU GRUPURI FOCUS	17
ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE	21
STRATEGIE	25
MĂSURI PRIRITARE	26
DESCRIEREA MĂSURILOR	27
ESTIMAREA IMPACTULUI STRATEGIEI ASUPRA UAT ȘI ZONEI INCONJURATOARE, CONTRIBUȚIA LA O DEZVOLTARE DURABILĂ	35
PLANIFICAREA INVESTIȚIILOR.....	36
ALOCARE FINANCIARĂ	39
PROIECTE PRIRITARE	39
COROBORAREA STRATEGIEI CU ALTE PROGRAME, STRATEGII.....	43
ARBORELE DE PROBLEME	48
ARBORELE DE SOLUȚII	49

1. SITUAȚIA ÎN ANSAMBLU

1.1.Date generale despre UAT

Comuna Sânmartin este situată în partea sud-estică a județului Harghita, în centrul Depresiunii Ciucului de Jos. Se învecinează la nord cu comuna Ciucsângeorgiu, la est cu comuna Plăieșii de Jos, la vest cu comuna Sânsimion, la sud cu comuna Cozmeni.. Ea se află la o distanță de 16 km de municipiul Miercurea Ciuc și de 14 km de orașul Băile Tușnad. Comuna are o suprafață de 4183 ha. În componența localității intra satele: Sânmartin – reședința comunei, Ciucani și Valea Uzului un component fără locuitori cu domiciliu stabil.

Comuna Sânmartin este amplasată într-un cadru natural pitoresc, cu multe valente turistice și lipsit de surse de poluare și degradare a mediului. Prima atestare documentare se datează în prima jumătate a secolului al XIV-lea, mai precis în anul 1332 când este amintit în Listele de impozitare papale cu denumirea de Sancto Martino.

1.2.Incadrarea în regiune, în cadrul țării, în sistemul urban național și regional.

În componența comunei intra satele:

- Sânmartin
- Ciucani
- Valea Uzului

Principala ruta de transport și de acces în comuna este drumul european DE-578. Comuna este străbătută și prin drumul județean DJ-123. Fiind situat la poalele Munții Ciucului este o localitate de trecere către Moldova, aici fiind drumul județean care trece peste Munții Ciucului prin Valea Uzului și intră în județul Bacău prin Dărmănești. Deci din punct de vedere a circulației comuna are un potențial ridicat.

În apropierea localității cele mai importante orase sunt :

- Miercurea Ciuc la 16 km,
- Băile Tușnad la 14 km
- Sfântu Gheorghe la 50 km
- Brașov la 75 km.

Cea mai apropiată stație de cale ferată se află la 4 km în comuna Sânsimion. Aeroportul cel mai apropiat este cel din Târgu Mureș, Bacău și la sfârșitul anului 2022 cel din Brașov (încă nu s-a pus în funcțiune).

2.CARACTERIZARE GENERALA UAT ÎN CARE SE VA IMPLEMENTA STRATEGIA DE DEZVOLTARE

2.1.Delimitarea spațială a UAT

Localitatea Sânmartin este o comună importantă a județului Harghita, situată în partea de sud-est a acestuia, în centrul Depresiunii Ciucului de Jos, la o distanță de 16 km de municipiul Miercurea Ciuc.

Fața de resedința comunei, satul Ciucani este alipit cu acesta, iar satul Valea Uzului se află în direcția est la 34 km și se poate accesa prin DJ-123. În apropierea comunei cele mai importante orase sunt : Miercurea Ciuc la 16 km pe drumul european DE578 și Băile Tușnad la doar 14 km pe DE 578 . La granița județelor Harghita și Bacău, Valea Uzului situează în apropierea orașului Dărmănești, Bacău.

2.2.Caracteristici geografice (forme de relief, rețea hidrografică.etc)

RELIEFUL

Așezarea teritorială a comunei SANMARTIN este în extremitatea estică a județului, deși comuna se situează în zona de depresiune intramontană a Ciucului de Jos , axată de a lungul drumului principal ce străbate depresiunea în direcția N-S. Teritoriul prezintă un relief relativ plat format din lunci largi, însoțite de terase joase și fâșii de câmpii piemontane, care fac trecerea spre zonele montane înconjurătoare, creând cele mai favorabile condiții pentru așezările omenești. Pentru dezvoltarea activităților economice și pentru realizarea lucrărilor de echipare tehnico - edilitare, caracteristici , care se evidențiază în structura și zonificarea vetrei localităților componente (Sanmartin), a dispunerii formei și așezării construcțiilor. Prin așezarea lor în teritoriu localitățile comunei dispun de legături rutiere rapide cu localitățile din jur, precum și cu principalele orașe Miercurea - Ciuc și Băile Tușnad.

Prin poziția geografică, teritoriul comunei cuprinde forme variate de relief, - depresiuni șese, picioare montane și munți cu întinse păduri și pajiști naturale, bogate în resurse minerale așezate la altitudinea de 650 – 1200 m. Vetrele celor două localități (Ciucani și Sânmartin) sunt înșirate la est pe poalele Munților Ciucului, iar Valea-Uzului se află la 34 km est de centrul comunei, într-o vale, depresiune intramontană de a lungul râului Uz .

RETEAUA HIDROGRAFICA

Rețeaua hidrografică formată din cursuri de ape permanente cu debit bogat și constant face parte din bazinul hidrografic al Oltului și a Trotusului prezentând următoarele caracteristici: panta medie de 25 % (fiind tronsonul superior). Valea Oltului are direcție longitudinală pe axa nord - sud cu un afluent care atinge satul Sânmartin pe partea nordică, pâraul Fișag, care la rândul lui este alimentat de pâraurile Sânmartin și Ciucani iar în zona satului Valea Uzului pâraurile Magherus, Sóvető și Rác alimentează pâraul Uz care se devarsă în Trotuș.

CLIMA

Datorită situației geografice în zona depresionară intramontană pe teritoriul comunei Sânmartin se remarcă un topoclimat specific caracterizat prin frecvente și persistente inversiuni termice nocturne și de iarnă. Aceste fenomene fac ca zona comunei să se situeze în regiunea cea mai rece a țării. Clima și hidrografia teritoriului studiat ale celor trei localități în special, sunt caracterizate de condiții termice aspre, cu veri scurte și ierni lungi.

Temperatura medie anuală este caracterizată prin izoterma anuală de + 6° C. Zăpada se menține la sol 80-90 zile pe an, număr mediu anual al zilelor cu îngheț este

160. Vânturile sunt puternic influențate de relief, atât în privința direcției cât și a vitezei. Frecvențele medii anuale înregistrate la Sânmartin indică predominanța vânturilor din NV și V. O altă caracteristică este persistența ceții mai ales în perioada noiembrie-decembrie, mai ales la poalele munților, în punctele mai înalte însă se răsare soarele.

VEGETAȚIA

Comuna se încadrează în zona de vegetație a padurilor rășinoase, brad și a zonei de pajisti. Principalele specii de arbori sunt: bradul, molidul, în privința speciilor nerășinoase fagul și frasinul în pîraie și în lunci arinul.

Vegetația comunei Sânmartin este foarte bogată în ierburi și păduri. Vegetația îmbracă întreaga suprafață, dându-i un aspect variat. Flora este deosebit de bogată în plante medicinale care prezintă o valoare deosebită. Din primăvară și până-n toamnă în păduri și pe pajiști găsim o gamă variată de ciuperci și multe fructe de pădure.

Varietatea vegetației a determinat existența unui însemnat număr de specii de animale și păsări. Dintre animale amintim: căprioara (*capreolus capreolus*), vulpea (*vulpes vulpes*), iepurele (*lepus europeus*), cerbul carpatin (*cervus elaphus*), ursul brun (*ursus arctos*), mistrețul (*sus scrofa*) etc.

Alături de aceste animale este prezentă și o mare varietate de păsări. Dintre ele cele mai frecvente sunt: ciocăria de câmpie (*melancorypha calandra*), privighetoarea, vrabia de casă, randunica, sticletele, pitigoiul, turtureaua, cucul, ciocăria, ciocănitărea (*piscus viridis*), bufnița (*bubo bubo*), potârnichea (*perdix perdix*), porumbelul, cioara de semănătură, sorecarul, uliul gainilor.

În jurul apelor găsim rața salbatică, găinușa de baltă.

2.3.Caracteristici demografice

În anul 2016 populația comunei Sânmartin era de 2.401 de persoane, din care cel mai numeros grupă de vârstă era cel între anii 40-44, 222 persoane, în anul 2019 populația totală era (temponline.ro) din care persoanele în vârstă activă erau 1548, iar rata somajului este de aproximativ 4,5%.

Structura populației pe grupe de vârstă

La 20 octombrie 2011, copiii (0-14 ani) dețineau o pondere de 16,3% din totalul populației stabile a comunei, populația tânără (15 - 24 ani) reprezenta un procentaj de 12,4 %, persoanele mature (25-64 ani) formează majoritatea (52,1 %), iar persoanele în vârstă de 65 ani și peste reprezintă 17,1 % din totalul populației. Persoanele în vârstă de 85 ani și peste dețin o pondere de 2,1 % în totalul populației stabile.

În anul 2019 populația tânără a crescut la un procent de 13,3%, iar procentul persoanelor mature a rămas la același nivel, la un procent de 52,13%

Informații privind etnia: S-au declarat de etnie maghiară 98,8%, de etnie română 1,1 %, iar cei care s-au declarat romi a fost de 0,1 % . (În realitate rata populației de etnie romă este în jur de 10 % erdelystat.ro) Structura confesională: 95,9 % s-au declarat de religie romano-catolică, 1,1 % dintre ei de religie ortodoxă; 1,8 % de religie reformată, iar 0,3 % de religie unitariană. Persoanele de altă religie decât cele prezentate mai sus

reprezintă 0,1 % din total. S-au declarat „fără religie” sau ateii un procent de 0,8 % din totalul populației.

2.4. Infrastructura de: transport, utilitati(alimentare cu apa, canalizare, epurare, alimentare cu gaze, producere/distributie energie electrica, telecomunicatii)

Dotarea comunei din punct de vedere al infrastructurii este reprezentată prin:

- alimentare cu energie electrica,
- rețele de apă potabilă și canalizare,
- drumuri asfaltate parțial din lungimea totală a drumurilor comunale și străzi interioare.
- Sunt în atenția consiliului local o serie de proiecte ce urma să fie implementate în perioada 2018 – 2022 privind atât infrastructura de transport cât și infrastructura de utilități pentru a asigura creșterea calității vieții pentru locuitorii comunei dar și pentru turiștii ce vizitează zona Sânmartinului, zonă cu un bogat și recunoscut potențial turistic. Multe dintre aceste proiecte însă nu s-au reșizitat din cauza lipsei de fonduri.

Deasemenea, exista serviciu de telefonie fixă și mobilă și televiziune prin cablu la nivelul comunei. Companiile de servicii mobile (telefonie, internet) sunt prezente în comună.

În 1997 în localitățile Sânmartin și Ciucani a fost dată în funcțiune sistemul de alimentare cu apă potabilă cuprinzând un puț forat de 40 m adâncime , stația de pompare, rezervor de înmagazinare cu o capacitate de 500 mc și o rețea de distribuție de 12 km. Sistemul de alimentare cu apă asigură o acoperire de 100% din necesarul comunei. În ultimii ani calitatea apei prezintă o scădere (aparitia nitratilor) din acest motiv este nevoie de introducerea a altor surse de apă.

Canalizarea – în perioadă 2006-2008 în comuna Sânmartin s-a realizat o stație de epurare a apelor uzate, iar în perioada 2008-2010 s-a realizat un sistem de canalizare menajeră de 8 km care asigură colectarea apelor uzate pentru aproximativ 75 % din populația comunei. Stația de epurare asigură atât epurarea mecanică cât și biologică a apelor uzate.

Modernizarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă precum și a sistemului de canalizare menajeră face parte din proiectele prioritare ale comunei în perioada 2014-2020, dar și în perioada de 2022-2027.

Infrastructura stradală - Rețeaua stradală a comunei Sânmartin se compune din 34 km străzi, o parte dintre acestea sunt conectate la DE-578, DJ-123, DJ-123B, în comună sunt 1,7 km drumuri comunale, DC 130 care face legătura între Ciucani și partea estică a satului Sânmartin către drumul județean DJ 123 spre Valea Uzului. Starea actuala a străzilor comunale prezintă o stare medie, arterele principale sunt asfaltate iar în cazul străzilor prezintă unele disfuncțiuni în derularea normală a traficului rutier.

Reteaua de strazi cu o lungime de 34,00 km are un procent destul de scăzut cea ce privește porțiunile modernizate 14,00 km. Modernizarea drumurilor locale precum și a sistemului de drumuri agricole face parte din proiectele prioritare ale comunei în perioada

2022-2027 așa cum reiese din proiectele depuse pentru finanțare la diferite programe guvernamentale.

Alimentare cu energie electrică – comuna este complet electrificată, mai puțin valea Uzului. Prezintă o oportunitate electrificarea localității Văii Uzului pe măsura dezvoltării acestei așezări și dezvoltarea serviciilor turistice din această zonă. Pe pâraul Uzului au fost construite 3 microhidrocentrale cu un potențial de peste 3,4MWh care poate fi utilizat ca sursă energetică în dezvoltarea zonelor Aklos (Ciucsângeorgiu) și Valea Uzului.

2.5. Infrastructura de afaceri

În ceea ce privește pîrghiile de dezvoltare, putem aminti o serie de posibilități economice neexploatate în cadrul așezării. Există o listă cu proiectele de dezvoltare cu prioritate în care sunt incluse: reamenjarea școlilor, dezvoltarea infrastructurii de cultură, amenjarea bazei sportive și organizarea celor mai importante sectoare de pe raza comunei, respectiv agricultura și zootehnia.

Acestea alături de potențialul în agroturism sunt doar câteva dintre domeniile ce se pot exploata la maxim pe raza așezării. Suprafața totală a teritoriului administrativ al comunei este de 4861 ha din care 1.109 ha - arabil, 1.827 ha – faneata, 1.360 ha – pădure, 450 ha – pășuni, 115 ha - alte terenuri. Suprafața fondului forestier este de 27,97 % iar suprafața total agricolă deține o pondere de 69,65,% din total.

Tabel nr. 1: Folosința terenurilor intra și extravilane km²

Arabil	11,1	22,8%
Pășune, pajiști, pomicultură,	22,8	46,8%
Păduri	13,6	28%
Alte destinații (drumuri, rîuri, construite)	1,2	2,4%
TOTAL	48,6	100%

Sursa: erdelystat.ro

În privința infrastructurii de afaceri sunt două zone economice-industriale care pot fi delimitate, una pe partea nordică a comunei intrarea dinspre Miercurea Ciuc, și una în zona limitrofă sudică în satul Ciucani (mai degrabă cu funcții agricole). În mod firesc sunt și alte părți unde găsim activități economice (în centru dealungul drumului național, unde sunt cele mai multe magazine, un restaurant, pensiune, instituțiile publice) pe partea estică a comunei un farm cu caracter zootehnic de a lungul drumului județean către Valea Uzului și în Ciucani complexul agronomic cu grajduri, clădiri anexe construite încă înainte de 1990). În privința delimitării zonelor funcționale este necesar actualizarea PUG-ului comunei, fără acesta nu pot fi mijlocite investiții în domeniul industrial.

În ceea ce privește promovarea comunei pe linie turistică, Sânmartinul este situată în sud-estul județului Harghita, în zona Carpatilor Orientali, pe cursul pâraielor Fișag, Sânmartin, Ciucani, pâraul Fișag fiind un afluent al râului Olt. Relieful muntos al acestei localități este mai accentuat către est, unde este limitrofa cu județul Bacău. Acolo, în zona Văii Uzului se înalță masive muntoase ca: Soaia Mare, Bașca și altele. Zona Văii Uzului

este ideal pentru practicarea turismului. Aici se poate amenaja o bază de agrement sau se pot practica diverse sporturi.

În vederea dezvoltării zonei la nivel local se oferă următoarele resurse :

- ❖ scutiri sau reduceri de taxe și impozite
- ❖ terenuri prin concesiune pentru realizarea obiectivelor industriale
- ❖ consultanță și logistică

În comuna Sânmartin își desfășoară activitatea un număr de 80 de firme în următoarele domenii: comerț, prelucrarea lemnului, industria alimentară.

2.6.Sănătate și servicii sociale

Infrastructura de sănătate a comunei Sânmartin, se bazează la existența unei Case de Sănătate în care funcționează 1 dispensar uman, 1 farmacie și o ambulanță care asigură permanența de 24 ore. În anul 2022 a fost finalizat din bani europeni un centru de urgență, o remiză pentru pompierii voluntari din comuna. Trebuie să menționăm că nu există un dispensar medico-veterinar care este o mare lipsă în comună.

2.6.1. Fond locativ

În privința fondului locativ s-a înregistrat o creștere ușoară, care ne dă speranța că unele familii au intenția de a se stabili în comună. În privința calității locuințelor acesta prezintă o situație destul de bună, în orice caz o situație superioară celui prezentat la nivel național.

Tabel nr. 2: Fondul de locuințe

An	2011	2017
Nr. locuințe	773	781
	Calitatea fondului locatar	% din fondul de locuințe
Cu racord la rețea electrică	740	97.2
Cu branșament la rețea de apă potabilă	552	72.5
Cu branșament la rețea de ape uzate	459	60.3
Cu bucătărie	717	94.2
Cu baie în interior	420	55.20

Sursa: erdelystat.ro

2.7.Învățământ

Procesul de învățământ în comuna Sânmartin se desfășoară în cadrul a 5 instituții de învățământ, respectiv 2 grădinițe de stat, 2 școli generale și un liceu. În aceste instituții își desfășoară activitatea un număr de 54 de cadre didactice. Din acest punct de vedere comuna stă pe un loc distins, fiind centrul educațional a microregiunii. În școlile din Sânmartin, gimnazială, generală, liceu, școală profesională sunt copii din satele comunei

respectiv din satele învecinate ale comunei mai ales în clasele IX-XII și în școala profesională. Din păcate numărul elevilor scade între 2018-2021 a înregistrat o scădere de peste 14%, ceea ce se explică cu declinul demografic dar și cu calitatea destul de scăzută a educației.

Tabel nr.3: Numărul copiilor în structurile de învățământ

An școlar	Grădiniță	Școala primară	Școala generală	Liceu	Școala profesională	Total
2018-2019	86	140	131	84	76	517
2019-2020	48	138	124	79	71	460
2020-2021	42	137	110	69	86	444*

Sursa: Buletinul statistic al județului Harghita, 2021

Copii veniți din alte localități au o pondere mai mare în clasele liceale și în școala profesională, de ex. în anul 2020-2021 dintre liceeni 53 era din alte localități și numai 16 școlari erau din comună, iar în cazul claselor profesionale ponderea celor veniți din alte localități era 88%. În acest sens funcția educațională a comunei este evidentă. * La o altă sursă acest număr este 413 (erdelystat.ro).

2.7. Instituții, resurse publice

În comuna Sânmartin, lângă primărie și consiliul local sunt instituții publice din domeniul sănătății, învățământului (grădiniță, școală, liceu), biroul APIA, ocolul silvic etc. Cea ce privește veniturile la bugetul local, acestea sunt destul de modeste, în anii 2020-21 resursele externe au avut o evoluție mai serioasă, au fost atrase fonduri din PNDR în valoare de 1,250,000 lei.

Tabel nr. 4: Venituri la Bugetul local 2015-2019

An	2015	2016	2017	2018	2019
Venituri total	4 402	4 061	4 782	2 148	3 471
Venituri proprii %	21,7	26,0	23,7	46,0	45,8
Venituri redistribuite	77,3	76	76,3	54	52,7
Procent finanțări externe	0,9				1,5
Venit total pe cap de locuitor	1896	1749	2060	925	1495
Venituri proprii pe cap de locuitor	412	455	488	426	685

Sursa: erdelystat.ro

2.8. Resursele umane și piața muncii

Dat fiind faptul că Comuna Sînmartin este într-o poziție centrală în depresiunea Ciucul de Jos, dispune de liceu, Liceul Tivai Nagy Imre care atrage numeroși de elevi în învățământul secundar din comunele limitrofe, comuna dispune de un potențial ridicat instituțional de calificare a resurselor umane. Însă sunt probleme cu absolvirea clasei a XII-ea și cu rata celor care dau cu succes bacalaureatul.

Tabel nr.5: Numărul celor absolvați cu succes al examenelor de bacalaureat

Nr. scolari în anul terminal	Nr. școlari care au trecut cu succes bacalaureatul	Anul școlar
24	2	2018-2019
14	3	2019-2020
24	5	2020-2021

Sursa: Primăria Comunei Sînmartin

Chiar dacă este un trend slab descendent aceste date reflectă calitatea educației, și pune sub semnul întrebării legitimitatea liceului, acesta fiind în pericol permanent că se va desființa.

Dacă analizăm cantitativ resursele umane, iese la evidență că resursele umane din această comună are un potențial ridicat, însă este nevoie de diversificarea cunoștințelor profesionale. Sunt necesare ateliere, pensiuni și alte structuri pentru a dezvolta competențele profesionale ale școlarilor.

Grupa de vârstă între anii 35-39 este cea mai numărătoasă din comună, urmate de grupele de vârstă între 40-44 respectiv 45-49, în total 563 persoane, deci din punctul de vedere a forței de muncă putem constata o îmbătrânire a forței de muncă. La nivelul județului Harghita cea mai numeroasă grupă de vârstă din mediul rural este a persoanelor între 30-34 ani, într-un număr total de 13914 (7,79%), urmat de grupa de vârstă a celor între 35-39 ani 13836 persoane. În comuna Sînmartin rata grupului de vârstă situat între anii 30-34 este 5,51% (Buletinul Statistic al Județului Harghita, 2020).

În privința școlarizării, rata celor care au urmărit studii universitare și au depus un examen de licență este de 7,61%, este mai ridicat decât media județeană (mediu rural) 4,81%. Rata celor care au absolvit studii secundare este peste (28,46%) media județeană a mediului rural este 24,22%.

Piața muncii este extrem de limitat, posibilitățile de a lucra ca angajat la o societate comercială sunt reduse, din acest motiv multe persoane active lucrează în gospodărie, sau în Miercurea Ciuc sau pleacă în străinătate. Forța de muncă este ocupată în mare parte în agrocultură, în silvicultură, construcții, prelucrarea lemnului și în industria alimentară. Populația activă este de 963 din total locuitori de 2326 persoane. Numărul mediu a salariiștilor în 2019 era 156. Totodată se constată o situație în care forța de muncă calificată și necalificată lipsește (vezi partea de analiză a grupurilor *focus*).

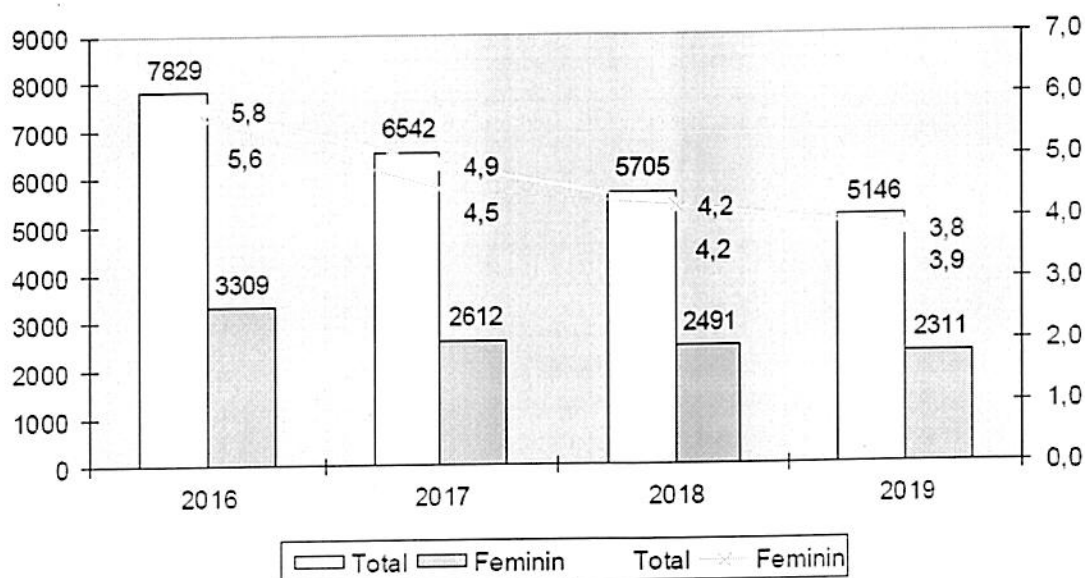
Tabel nr. 6: Evoluția populației 2011-2020

An	2011	2016	2018	2020
Comuna Snamrtin	2322	2401	2380	2363
Satul Sânmartin	1171	Na		
Satul Ciucani	1148	Na		

Sursa: INSSE, Recensământul din anul 2011, REGIS, 2020

Totodată în această perioadă au fost înregistrați 45 șomeri din Comuna Sânmartin, care este un număr destul de redus față de valorile înregistrate în cazul comunelor Sâncrăieni (76), Frumoasa (105), Lunca de Jos (112) sau Băile Tușnad (92), Mădăraș (82).

Grafic nr.1: Evoluția numărului de șomeri în județul Harghita

Populația ocupată peste 60% este compusă din gazde, sau din persoane care nu sunt salarizați, angajați la o societate. Este redus numărul angajaților în ramurile economiei, mai puțin în comerț, dar este mai ridicat în administrația publică, învățământ, servicii bancare (filiala CEC din Sînmartin), sănătate și în Centrul de plasament din Sânmartin.

Tabel nr. 7: Numărul mediu salariați în întreprinderile active, 2020

Denumire sector	Nr. angajați
Agricultură, silvicultură	29
Industrie alimentară	87
Prelucrarea lemnului	15
Comerț	22
Restaurante, servicii de alimentație	14
Lucrări, construcții	12

Activități veterinare	3
Transport	2
TOTAL	185

Sursa: INSSE Regis, 2020

Șomajul în comuna este 4,67%, este mult mai redus decât media județeană în mediul rural 6,8%. Lângă persoanele care sunt angajate în sectorul public, cele mai multe persoane sunt angajate în comerț, industria de prelucrare a lemnului, industria de morărit, alimentație publică. Există un potențial ridicat în privința resurselor umane, comuna fiind centrul de pol a microregiunii Ciucul de Jos, dispunând și de un liceu cu mai multe specializări.

În comuna Sânmartin sunt mai multe societăți mai ales microintreprinderi, cu diferite profiluri. Numărul de PFA și I.I. a crescut în ultimii ani, mai ales din cauza subvențiilor primite de la APIA, AFIR.

În comuna sunt în jur de 60 de agenți economici dintre care cele mai importante sunt active în comerț, în domeniul industriei de morărit și panificație, în prelucrarea lemnului, și în agrocultură. 21 de societăți sunt implicate în activități de comerț, câte șase persoane juridice sunt active în agrocultură și în exploatarea și prelucrarea lemnului. Din punctul de vedere ale economiei locale, este de necontestat faptul că comuna dispune un potențial ridicat de dezvoltare a economiei, însă în ultimii ani cei mai mulți confruntă cu lipsa resurselor umane (atât cei calificați cât și cei necalificați).

Tabel nr. 8: Evoluția salariaților în administrația publică locală, nr. salariați

AN	LOCALITATE	EV. LOC	VALOARE
2016	SANMARTIN	2002	16
2018	SANMARTIN	2002	13
2020	SANMARTIN	2002	24

Sursa: INSSE, REGIS, 2020

2.9. Condiții de mediu

În privința condițiilor de mediu UAT Sânmartin se situează în zona „Polului Nord” al țării în depresiunea intramontană a Ciucului. Valoarea temperaturii anuale este 5,8C° în această zonă, deci destul de scăzută față de alte zone ale țării de ex. 11 C° în lunca Dunării sau în județul Satu Mare. Acest regim termic este urmărit și de speciile botanice respectiv faunistice și de factorii pedologici. Solurile sunt din categoria solurilor brune de pădure, în alocuri aluvionice în zonele mai înalte podzoluri. În lunca Fișagului și a Oltului sunt soluri mai bine dezvoltate, fertile cu conținut ridicat de humus, corespunzătoare pentru culturi de grâu, porumb de șiloz, cartofi, sfecla de zahăr etc. Solurile rețin apa în mod corespunzător, alocuri sunt condiții de umiditate excesivă, însă

au fost anuri secetăoase când au fost efectuate irigații ale terenurilor agricole. Regimul termic și condițiile botanice asigură pentru zona Ciucului de Jos condiții bune de pășunat în zonele mai înalte pentru ovine, în zonele joase și de piemont pentru bovine, bubaline. În UAT Sînmartin nu sunt arii preîntoarse, însă parte din extravilanul comunei, terenuri agricole (partea vestică) este declarat ca sit Natura 2000 pentru păsări situl Natura 2000 Depresiunea și Munții Ciucului.

Apa ca factor de mediu, și factor economic este suficient pentru populația locală și pentru activitățile economice, dar este nevoie de interconectivitate cu alte surse și rețele din comunele învecinate pentru a asigura apa potabilă în orice condiții pentru comunitatea UAT-ului. În consecință se poate confirma că condițiile de mediu sunt prielnică atât pentru producția vegetală cât și pentru zootehnie.

2.10. Zone și activități rurale

UAT Sînmartin este o comunitate rurală, cu două sate componente așa cum este specificat la punctul 2.1, având localitate componentă și Valea Uzului la periferia județului chiar de a lungul graniței cu județul Bacău. Din punct de vedere funcțională zona satului Ciucani este o zonă agricolă de excepție fiind una dintre cele mai productive zone din țară mai ales în privința culturilor de cartofi și a sfeclei de zahăr. Satul Sînmartin de fapt centrul comunei, o localitate veche de 700 ani, este interesant atât din punct de vedere turistic, cât și economic fiind un centru cultural, educațional nu numai al comunei dar și a microregiunii Ciucul de Jos. Satul dispune de o moștenire arhitectonică interesantă, clădiri valoroase, cu aspect urban, centrul cuprinde și un parc foarte frumos, recent reabilitat reînnoit. Centrul istoric, cultural dar și economic dispune de un potențial ridicat atât în turism cât și sub aspect economic, comercial punând accent pe sectorul serviciilor (servicii bancare, cazare, informare turistică etc.).

Zona rurală Valea Uzului este o unică valoare turistică, nu numai din punctul de vedere al valorilor naturale dar datorită și evenimentelor istorice care sunt legate de cele două războaie mondiale. Potențialul turistic este excepțional, un impediment incontestabil vizavi de dezvoltarea turismului în Valea Uzului este infrastructura rutieră, starea drumului județean DJ 123 este una foarte proastă. Zona industrială a comunei este în satul Sînmartin, periferia nordică a satului. Zonificarea activităților rurale este prezentat în tabelul cu nr. 1.

Tabelul nr. 9: Zone și activități rurale

Denumirea zonelor rurale	Activități, potențial economic
Satul Ciucani	Agricultură (culturi vegetale)
Satul Sînmartin	Servicii, turism, industrie, agricultură
Valea Uzului	Turism, creșterea animalelor, producția energiei electrice (hidroenergie)

Activități economice

Comuna este situată într-o locație destul de optimă, pe DN578 (Chiciș-Reghin) într-o răscruce de drumuri, DJ 123C drum către Moldova (însă încă într-o situație precară) drumul județean 123B dinspre Sînsimion, dar are conexiune directă și cu comuna

Ciucsângeorgiu prin satul Bancu tot pe DJ123B. Deci este ușor de apropiat atât de pe căile ferate cât și pe drumurile publice.

În comună sunt mai multe societăți comerciale active în agricultură, în exploatarea lemnului, în comerț și în industrie alimentară, industria de prelucrare a lemnului dar și în alte sectoare.

Tabel nr. 10: Cifra de afacere a firmelor active în comună, 2020

Nomenclator CAEN	01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	3,218,536	Lei
Nomenclator CAEN	02 - Silvicultură și exploatare forestieră	160,514	Lei
Nomenclator CAEN	10 - Industria alimentară	10,185,502	Lei
Nomenclator CAEN	13 - Fabricarea produselor textile	188,437	Lei
Nomenclator CAEN	16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	2,211,854	Lei
Nomenclator CAEN	22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	1,280,642	Lei
Nomenclator CAEN	25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	17,547	Lei
Nomenclator CAEN	41 - Construcții de clădiri	127,320	Lei
Nomenclator CAEN	42 - Lucrări de geniu civil	22,189,002	Lei
Nomenclator CAEN	43 - Lucrări speciale de construcții	252,703	Lei
Nomenclator CAEN	45 - Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	1,795	Lei
Nomenclator CAEN	46 - Comerț cu ridicata cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete	713,893	Lei
Nomenclator CAEN	47 - Comerț cu amănuntul, cu excepția autovehiculelor și motocicletelor	5,949,073	Lei
Nomenclator CAEN	49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	297,117	Lei
Nomenclator CAEN	56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	733,072	Lei
Nomenclator CAEN	66 - Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	213,042	Lei
Nomenclator CAEN	70 - Activități ale direcțiilor(centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	203,614	Lei
Nomenclator CAEN	75 - Activități veterinare	0	Lei

Nomenclator CAEN	82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	8,734	Lei
Nomenclator CAEN	85 – Învățământ	13,030	Lei
Nomenclator CAEN	93 - Activități sportive, recreative și distractive	800	Lei

Sursa: INSSE, REGIS, 2020

Deși agricultura este cea mai mare ocupant al forței de muncă realizează o cifră de afaceri de o treime față de industria alimentară, care însă rămâne mult în urmă față de lucrări și construcții, dar și vizavi de comerțul cu amănântul. În privința firmelor numărul acestora arată o stagnare și o scădere ușoară față de anul 2018.

Tabel nr. 11: Numărul întreprinderilor non-comerț

Nomenclator CAEN	01 - Agricultură, vânătoare și servicii anexe	3
Nomenclator CAEN	02 - Silvicultură și exploatare forestieră	1
Nomenclator CAEN	10 - Industria alimentară	3
Nomenclator CAEN	13 - Fabricarea produselor textile	1
Nomenclator CAEN	16 - Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite	3
Nomenclator CAEN	22 - Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	1
Nomenclator CAEN	25 - Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații	1
Nomenclator CAEN	41 - Construcții de clădiri	2
Nomenclator CAEN	42 - Lucrări de geniu civil	1
Nomenclator CAEN	43 - Lucrări speciale de construcții	1
Nomenclator CAEN	49 - Transporturi terestre și transporturi prin conducte	1
Nomenclator CAEN	56 - Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	3
Nomenclator CAEN	66 - Activități auxiliare pentru intermediari financiare, activități de asigurare și fonduri de pensii	1
Nomenclator CAEN	70 - Activități ale direcțiilor (centralelor), birourilor administrative centralizate; activități de management și de consultanță în management	1

Nomenclator CAEN	75 - Activități veterinare	1
Nomenclator CAEN	82 - Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	1
Nomenclator CAEN	85 - Învățământ	1
Nomenclator CAEN	93 - Activități sportive, recreative și distractive	1

Nu sunt sectoare predominante în economia locală, însă agricultura și prelucrarea produselor agricole, industria alimentară are un rol mai important. Activitățile non comerț sunt importante pentru economia locală, industria alimentară, de prelucrare a lemnului construcții și serviciile sunt cele care produc o valoare adăugată mai ridicată, din punct de vedere strategic aceste sectoare pot fi văzute ca pilone în dezvoltarea economiei.

2.11. Turismul

În ceea ce privește turismul din UAT Sînmartin, în partea anterioară s-a constatat că potențialul turistic al comunei este ridicată, însă acest potențial nu poate fi exploatat din cauza a mai multor factori divergenți. Valorile turistice ale comunei sunt într-o parte ansamblul arhitectural al centrului istoric (primăria, căminul cultural, centrul cultural, colegiul, biserica romano-catolică etc.) iar de pe altă parte patrimoniul natural din satul Sînmartin. În partea estică a satului Sînmartin este un izvor de apă minerală, un loc remarcabil de campare (Telekaszó) iar pe partea sudică a drumului către Valea Uzului o pârtie de schi. Localitatea Valea Uzului este un loc remarcabil din punct de vedere turistică dispune de elemente atractive ca Cheile Uzului, Poiana Uzului cu bunchere, șanțuri rămase în urma a celor două războaie mondiale, Muntele Șoiul Mare, locuri de pescuit sportiv de a lungul Uzului, drumuri forestiere pentru mountain bike, poteci turistice pentru turismul montan pot alcătui baza unui turism complex de tip outdoor. Trebuie menționat însă că aceste valori pot fi accesate foarte greu, din cauza drumului județean deteriorat, se poate deplasa numai cu mașina de teren, sau cu căruța deși în anul 2022 a fost modernizat drumul până la Egersic (Ciucsângeorgiu) dar de aici drumul este într-o stare foarte proastă. Totodată din Valea Uzului putem organiza excursii în Munții Ciucului (Vf. Maieruș, Vf. Capostaș, Muntele Bașca) în Munții Nemirei, la lacul, de acumulare din Dărmănești etc.

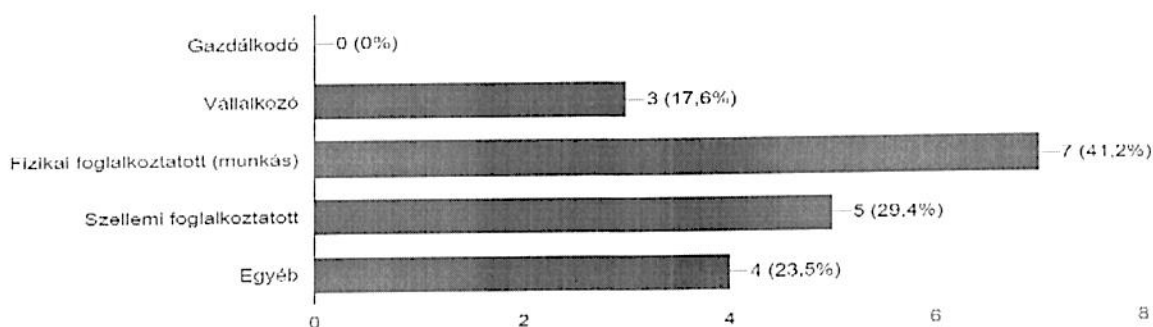
În comuna Sînmartin este o pensiune cu 20 de locuri, o casă de oaspete cu 25 de locuri, din păcate tabăra din Valea Uzului nu poate fi utilizat în scopuri turistice din cauza unor dispute legate de dreptul de folosință a taberei între cele două consilii județene (Bacău, Harghita). Totodată disputa politică, dar și administrativă privind apartenența cimitirului din Valea Uzului este un factor negativ dar, fără voință, este și o reclamă pentru zona respectivă.

CONSULTAREA POPULAȚIEI CU AJUTORUL SURVEY GOOGLE

În perioada aprilie – mai 2021 au fost derulate consultări ale populației prin google survey. Au fost întocmite 17 chestionare, fiind o consultare cu foarte puține persoane, deși nerepresentativă dar totuși răspunsurile au fost folosite ca opinii ale localnicilor. Cei mai mulți respondenți au fost din grupa de vârstă de 25-35 ani, urmată de grupa de vârstă de 36-45 ani. Cea ce privește ocupația cei mai mulți au fost lucrători fizici, urmat de ocupanți ale activităților intelectuale.

Foglalkozása

17 válasz

În ceea ce privește problemele pe care le întâmpine în comunitate cei mai mulți au amintit lipsa căminului cultural, problemele de siguranță publică, probleme cu traficul de auto, lipsa în privința achiziției lemnului de foc, nu sunt locuri comunitare, programe culturale, calitatea a drumurilor și străzilor din comună.

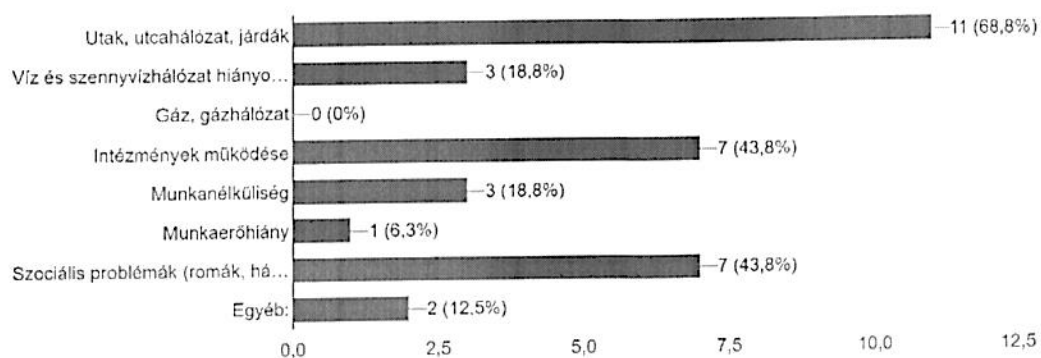
Cea ce privește investițiile din trecut peste 88% a declarat că aceste investiții au fost necesare și binevenite. În privința investițiilor de care are nevoie comuna cei mai mulți dintre respondenți au menționat lipsurile din infrastructura locală. Este nevoie de:

- construire trotuare
- extindere și finalizare rețea de canalizare
- înființare grădiniță cu program de zi
- instituții culturale
- punere la punct a albiei minore a pâraielor
- reabilitarea suprafeței terenului de fotbal artificial
- puncte de colectare pentru deșeuri.

Ce fel de probleme ați identificat în comunitatea, localitatea dvs.?

Milyen problémákat tudna beazonosítani a településén?Kérem válasszon ki egy vagy több választ.

16 válasz

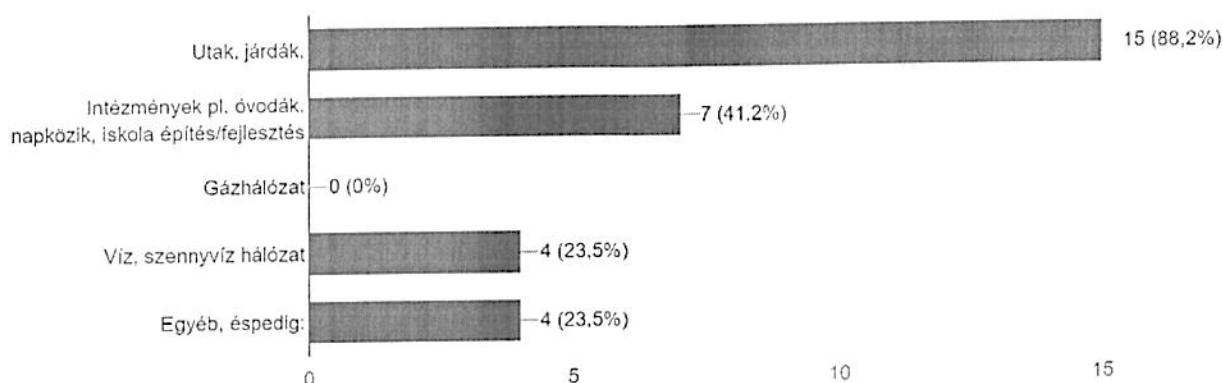
Au fost identificate mai multe probleme, așa cum se figurează pe graficul de mai sus, lipsa drumurilor, străzilor modernizate, lipsa trotuarelor, funcționarea instituțiilor, probleme sociale (romi, grupuri defavorizate).

O altă întrebare era referitor la investițiile care nu au fost realizate în anii anteriori. Aceste investiții, mai precis, lipsa acestora s-a făcut simțitor în domeniile: instituții culturale, trotuare, rețele de gaz și de canalizare, puncte de colectare a deșeurilor.

O altă întrebare referea la cele mai importante investiții ce trebuie realizate în următorii 10 ani, sunt cele de ordin infrastructurale (drumuri, trotuare, străzi, rețea de gaz, rețea de canalizare) (vezi graficul de mai jos).

Milyen beruházások kellene megvalósuljanak Ön szerint az elkövetkező 10 évben?

17 válasz

Referitor la ideile de proiect pe care au intenția de a realiza, respondenții au dat răspunsuri destul de clare, cum ar fi: dezvoltarea turismului, achiziția utilajelor agricole, programe de instruire, înființare centru de îngrijire pentru vârstnice, clubul persoanelor vârstnice, panouri solare, construire grădiniță, proiecte pentru instalare tiner fermier.

În privința propunerilor referitoare la programele culturale respondenții au propus organizarea unor programe comunitare cum ar fi: festivalul cartofului, prezentări și programe de instruire în diferite teme (nu numai agricole), târguri periodice, cercuri de teatru, evenimente sportive pentru localnici, concerte, baluri, invitarea unor ansambluri culturale, de dans și de teatru.

REZULTATELE DISCUȚIILOR CU GRUPURILE FOCUS

Au fost organizate la data de 24-27 octombrie 2022 întâlniri cu membrii comunității. Au fost implicate 30 de oameni, care au fost invitate la întâlniri în trei grupuri, un grup al agriculturilor, un grup cu persoane care sunt active în domeniul cultural și social, respectiv una al întreprinzătorilor. Sinteza întâlnirilor este prezentat în tabelul de mai jos. Tabelul se axează pe probleme, resurse și soluții, propuneri (Tabel nr. 12).

Constatări, propuneri	Grupul agricultorilor	Grupul socio-cultural	Grupul antreprenorilor
Problemele identificate de către cele trei grupe	Caracterul dominant al Asocierii de producători în Economie locală, nu sunt terenuri agricole, lipsa resurselor umane tinere și a celor care pot lucra independent, Foarte multe daune produse de animale sălbatice, probleme cu comunitatea de romi Nerespectarea legii în domeniul pășunatului, siguranța publică în și în afara satului. Din văile confluente cu DJ123 nu pot fi transportate lemne	Tinerii sunt inactivi și greu de implicați. Probleme cu performanțele liceului. Nu sunt terenuri libere pentru activitățile economice Lipsa internatului Ne chinuim cu limba română, din acest motiv nu sunt depuse cereri de finanțare și proiecte	Deși infrastructura de bază este pusă la punct este nevoie de finalizarea investițiilor infrastructurale (canalizare, gaze naturale, străzi) Nu sunt trotuare, Mobilizarea tinerilor nu este suficientă și adecvată. Probleme cu siguranța publică, Educația din școli este inadecvată, nivelul a scăzut foarte mult Practica lipsește din programul educațional liceal. Profesorii nu au domiciliul în

	din cauza limitării traficului, limită de tonaj 3,5 t. Animalele sunt valorificate la negru pentru negustori de animale veniți din alte țări ale țării.		comună, în afara școlii nu se ocup de tinerii talentați Nu există dispensar veterinar, ar fi nevoie de ea, Nu sunt programe de instruire, lipsa de informații, foarte puține antreprenori în satele componente Nu există o sală de evenimente cu parcări, canalizare, apă, gaz.
Resurse, valori, avantaje identificate	Păduri extinse cu masă lemnoasă valorificabil, pădurile posesorilor sunt într-o stare bună, multe terenuri agricole, cele mai bune pământuri din Ciului de Jos, Comuna are o infrastructură de bază destul de bună. Gazdele sunt coerente, solidari, Un lucru bun asociația producătorilor de cartofi, valorificare comună, avem proiecte pentru achiziția de mașini, sunt spații de stocare la fiecare, tinerii nu mai vor să lucreze în	Frumoasa biserică, statuia sfântei fecioară, alte obiecte de har, ansamblul de clădiri în centrul comunei, moștenirea și clădirea lăsată de pictorul Mátyás József, tabăra de creație și cele 150 de obiecte de arte contemporane în proprietatea comunei, biblioteca Baka József, copii noștri din satele comunei, bine educate, cu tărie în credință, deschiși, și responsabili, suntem mândri la familiile, la spiritul civic din comună și în ansamblul arhitectural, la viața culturală care a avut o perioadă de declin. Sunt copii în școli.	Sânmartin este un loc excepțional, centru spiritual și cultural al Ciucului de Jos, Avem ape, aer curat, tradiții

	agricultură	Tradițiile trăiesc, respectul pentru patrie, pentru eroii noștri din comună este excepțională, dar și pentru cei din revoluția pașoptistă, tinerii țin la valorile noastre ex. cimitirul din Valea Uzului. Este o valoare foarte importantă existența persoanelor care vor să facă ceva pentru comunitate, programe, evenimente culturale care pot păstra valorile noastre din comună. Ar fi binevenită întocmirea unei inventar și o expoziție a obiectelor vechi. Sunt foarte multe mobile din secolul XVIII. XIX, unelte tradiționale, instrumente și alte obiecte muzeale. Legenda Poszogó, sunt multe povești, o valoare excepțională capela Corpus Domini. Există în comună un meșter de confecționare a costumului popular secuiesc, dar există și un colecționar al costumelor populare.	
--	-------------	---	--

		A fost complet renovat și reînnoit căminul cultural, există loc pentru competiții școlare, avem spații pentru dans, teatru etc.	
Soluții, propuneri	Sânmartin trebuie să devine centrul agricol al microregiunii, un centru de resurse și de perfecționare pentru gazde ar fi binevenită, Programe de perfecționare, de training ar fi binevenite pentru gazde, ar fi binevenită o asociație pentru crescătorii de bovine, o cooperativă reconstruire și întreținere drumurile agricole, Construire sistem de irigare locală, cu un sistem de rezervori de apă pe suprafață, finalizarea sistemului de furnizare de apă potabilă și de canalizare, utilizarea sistematică a soiurilor tradiționale, adecvate pentru că la produsele de	Înființare muzeu local, sunt foarte multe obiecte de expus. Avem multe obiecte de artă contemporană, scrierea, editarea monografiei locale, ar deservi identitatea locală, mândria celor care sunt de aici. Un obiectiv de atins ar fi să avem o comunitate care menține, ține în viață tradițiile și valorilor locale, avem nevoie de exemple și practici pozitive, de schimb de experiență, Înființare și susținere grup de teatru școlar, ansamblu de dans popular, chor Comunitatea din Sânmartin va fi o comunitate care menține valorile locale, specifice. Modernizarea unor clădiri cu destinație comunitară, a liceului (sistem de	Locuințe pentru tineri, mai ales pentru profesori, pentru medici, Dispensar veterinar, locuință de serviciu SF-uri pregătite pentru a putea depune proiecte de finanțare PUG-ul trebuie finalizat, definirea zonelor de dezvoltare, trebuie inclusă și localitatea Valea Uzului, cu potențial turistic ridicat Avem nevoie de informații, de bune practici, schimb de experiență cu alți antreprenori din UE Pistă de bicicletă către Valea Uzului pe traseul fostei linii ferate Restituirea cazamatelor din Valea Uzului, punere în posesia Comunei.

	calitate există cumpărător, consultanță în agricultură, În PUG ar fi bine să se identifica zonele industriale, înființare asociație de crescători de bovine, achiziție de mașini și utilaje, stimularea agricultorilor tineri, depunerea unor proiecte la AFIR, PNDR, PNRR.	încălzire), schimbare uși și ferestre, pardoseală, construire școală nouă pentru clasele 1-4. Organizarea târguri meșteșugărești, tabere de vară în domeniul valorificarea șurelor, a porților secuiești (cândva 80 în satele comunei) ar fi bine să menținem și aceste -valori arhitectonice.	Programe de instruire, training pentru antreprenori, bussiness club pentru antreprenorii locali, programe de perfecționare pentru angajați Cosntruire centru wellness cu piscine, Sală de sport, Sistem de supraveghere video în comună, local pentru divertisment, cluburi pentru tineri, grădiniță cu program prelungit Ar fi benefic să readucem și să reinstalăm speciile authtone de grâu, cartofi care sunt mai rezistenți dar care pot fi baza unor produse noi, sau unor produse locale tradiționale.
--	---	--	---

III.ANALIZA SITUAȚIEI EXISTENTE

Provocările globale și europene

Provocările globale, ating atât zonele urbane, care într-adevăr o au mai multe conexiuni cu economia globală, cât și comunitățile rurale. Acesta este o problemă gravă atât din punct de vedere economic, cât și de ordin politic și este esențial o planificare în privința identificării, asimilării, transformării efectelor care provin din schimbările globale. Criza financiară din 2008, pandemia declanșată în 2020 ne-a arătat gradul de interconectivitate a tuturor actorilor economici chiar la nivel global. De exemplu pandemia COVID-19 a

contribuit la scăderea turismului pe litoralul românesc, care a cauzat o scădere a cererii față de apa minerală, ceea ce a contribuit o scădere a încasărilor și a profitului realizat chiar în zona Ciucului de Jos. Tot sub această idee din cauza creșterii prețurilor la energie unele ramuri din industria lemnului au redus activitățile de producție, scăzând și comenzile de la furnizorii prezenți în zona noastră. Un alt aspect care pune pe gânduri și specialiștii este apariția problemelor de aprovizionare a unor ramuri industriale, lipsa acută a cipurilor, sau lipsuri apărute pe piețele materialelor prime (fier, magneziu, mangan etc.) sau cele prelucrate (oțel, alumină). Aceste probleme sunt semne că sistemul global de diviziunea muncii este foarte fragilă, industria europeană este foarte expusă și unele disfuncțiuni pot crea probleme mari pentru industria mașinilor, utilajelor, calculatoarelor și dar și în sectorul serviciilor.

După abordarea noastră aceste disfuncționalități sunt pericole dar ne și pot confera noi oportunități în cea ce privește intrarea pe piețe a unor noi producători. În privința Comunei Sânmartin aceste posibilități sunt reale atât în privința produselor agricole, silvice cât și în privința altor produse alimentare etc. Dacă luăm în considerare scăderea exporturilor din Ucraina și Rusia pe piețele cerealelor acesta are un efect de creștere a prețurilor, dar acest efect se manifestă și în cazul produselor care pot înlocui cerealele ex. cartofi. Deci producția de alimente, sau a materiilor prime pentru industria alimentară asigură viitor pentru întreprinzătorii din zonă, scăderea exporturilor din alte țări crează noi oportunități pentru producătorii locali, acestea pot accesa noi piețe cu produsele agricole dar și cu alimentele care urmărim să producem în comună.

O altă provocare este criza energetică care a surprins întreaga Europa, care se datorează lipsei unor politici coerente a instituțiilor comunitare și cele naționale, dar și jocurilor geopolitice între EU și Rusia. Este însă evident că cererea către energia electrică se va crește, concomitent suntem martori a scăderii capacităților de producție (mai ales a celor care folosesc energie din surse convenționale, dar și cele nucleare) care are un efect catastrofal la industria europeană și națională care însă va avea un efect negativ și asupra costurilor de producție și în mod direct la prețurile de consum. În acest sens este nevoie și de o politică energetică județeană și locală, creșterea capacităților locale mai ales în domeniul producerii și utilizării biomasei respectiv a energiei solare. În privința materialelor izolante, există o tehnologie de prelucrare a lânei care poate fi utilizat ca material izolant în construcții. Aceste investiții pot contribui la crearea locurilor de muncă verzi, trecerea la o economie mai durabilă. Desigur în acest domeniu este nevoie de cercetări și de elaborarea unor studii de specialitate.

Schimbările climatice încă nu afectează considerabil zona, dar creșterea valorilor medii anuale ale temperaturii este evident, iar regimul precipitațiilor devine tot mai imprevizibil, schimbările climatice pot influența atât producția agricolă, silvică cât și turismul. Pe termen lung adaptarea la schimbările climatice ale agriculturii este esențială, în acest sens este foarte important menținerea potențialului agricol, întreținere peisajului, dezvoltarea produselor locale prin prelucrarea produselor vegetale și zootehnice, relansarea pomiculturii, analiza opțiunilor de a trece la producția și a altor culturi agricole ex. noi soiuri de grâu, cartofi mai rezistibile la secetă, la boli sau deopotrivă utilizarea unor soiuri vechi ca hrișca, mei.

Stiuatua prezentatã de cãtre grupuri

Situatua actualã este una mai puțin favorabilã din punct de vedere economic. Agricultura are un rol important, dar mai ales în producua culturilor vegetale, mai ales grâu și cartofi, cartoful de calitate bunã poate fi vândut la un nivel de preț satisfãcãtor. Sectorul zootehnic este reprezentat practic de trei-patru gazde, are un rol mai puțin important deși comuna dispune de pajiști montane semnificative. În comunã sunt mai puțin firme producãtoare, industria și prelucrarea lemnului stagneazã, comerțul este una local, mai puțin a materialelor de construcții. Într-o poziție mai favorabilã este industria de panificație, construcțiile. Serviciile sunt puțin, unitãțile de alimentație publicã și de catering sunt reprezentate de douã intreprinzãtori.

Toate grupurile intervievate au susținut cã existã o problemã serioasã cu resursele umane, lipsesc atit cele calificate cãt și necalificate, sezonierele sunt aduse din alte județe.

Din punct de vedere instituționalã culturalã, este un lucru pozitiv finalizarea cãminului cultural și denumirea unei persoane responsabile, în comunã sunt mai multe organizații, persoane active, ei sunt inițiatori, organizatori a unor programe, evenimente culturale. Comuna susține aceste inițiativie prin asistență financiarã dar și cu alte resurse (sãli puse la dispoziție, consumabile, alte resurse materiale și imateriale).

În privința instituțiilor sociale existã un centru de recuperare pentru mame tinere, instituție susținute de mai multe instituții, organizații, nu pânã demult acesta a asigurat loc și grãdiniței din comunã care a fsot desființatã recent.

3.1. Analiza SWOT a UAT

Tabelul nr. 13

Puncte forte	Puncte slabe
Condiții de mediu favorabile, soluri bune, terenuri relativ extinse. Pãduri și pãșuni extinse. Resurse bogate pentru agricultura extensivã (pãșuni, pajiști) dar și pentru cultura plantelor Tradiții în producua agricolã Comunitate și gazde puternice. Ansamblu arhitectural rural de excepție Infrastructura dezvoltatã (rețele de utilități, sãli de sport, școli, terenuri de sport)	Integrarea slabã a romilor Declin demografic – migrarea tinerilor cãtre orașe și în strãinãtate Numãrul redus al IMM-urilor, Nivel slab de diversificare a IMM-urilor Nivel scãzut a disponibilitãții resurselor umane. Cunoștiințe profesionale slabe ale resurselor umane.
Oportunitãți	Pericole
Politica de coeziune a UE (Fonduri structurale care pot fi accesate pentru dezvoltarea comunei) Politica de dezvoltare ruralã al UE (fonduri pentru gazde și pentru IMM-uri rurale)	Schimbãri climatice (secetã, boli fitosanitare) Schimbãri legislative nefavorabile agirculturii sau silviculturii Scãderea piețelor de desfacere a produselor

Creștere cererii față de produsele agroalimentare atât la nivel mondial cât și național Creșterea cererii pe piața turismului	din lemn. Epidemie, restricții în economia națională, europeană Efectul războiului la piețele energetice și la lanțurile de aprovizionare.
--	--

□

Provocări

1. Declin demografic, plecarea tinerilor, scăderea ușoară a populației
2. Confruntare lipsei de resurse umane
3. Integrarea problematică a romilor
4. Economie slab dezvoltată, nediversificată
5. Infrastructură educațională (mai ales pentru educația profesională) neadecvată

3.2. Disparități intra-, și interzonale, decalaje, potențial de dezvoltare

În privința disparităților locale, intralocale poate fi prezentat situația periferică (nu numai din punct de vedere geografică) a Văii Uzului, drept fără locuitor cu domiciliu stabil, care nu conferă în același măsură egalități de șanse ca în cazul celorlalte sate componente. În celelalte sate a comunei sunt asigurate toate utilitățile, sunt ușor de accesat serviciile bancare, comerciale etc. În satul Ciucani există un singur magazin mixt, în valea Uzului chiar și pâinea poate fi cumpărat din cel mai apropiat sat, satul Cinod la o distanță de 20 km. Zona este un excepțională din punct de vedere turistică, chiar dacă sunt o serie de inițiative naționaliste și antimaghiare din partea unor grupuri, partide extremiste, care au scopul a dezechilibra relația între comunitățile maghiare și române în legătură cu cimitirul eroilor dar și în privința dezlipirii Văii Uzului de la comuna Sânmartin și integrarea zonei în Comuna Dărmănești, Județul Bacău.

Această situație poate fi tratată doar cu dezvoltarea infrastructurii de acces și prin dezvoltarea zonei prin construirea infrastructurii turistice și prin organizarea unor programe turistice, culturale, sportive atât pentru localnici cât și pentru cei veniți din alte părți ale țării sau a Europei. Modernizarea DJ 123 a început acum 5 ani, dar încă nu s-a finalizat, au fost reabilitate poduri, este în curs de finalizare a drumului județean până în satul Egershic

3.3. Oportunități egale

În cazul oportunităților există diferențe marcante între satele centrale ale comunei și Valea Uzului, situația periferică fiind accentuată și sub acest aspect. Oportunitățile de dezvoltare în centrul comunei sau în satul Ciucani în mod normal sunt mult mai bune decât în periferia estică a comunei, dar sunt câteva aspecte în care Valea Uzului are

oportunități extraordinare cum ar fi turismul, exploatarea lemnului, vânatul, pescuitul sportiv.

Cea ce privește egalitatea de șanse și asigurarea oportunităților egale putem afirma că soluția acestor probleme este legată de relansarea economiei montane și asigurarea accesului prin reabilitarea drumului județean de către Consilul Județean Harghita către zona Cinod, Egershic, Valea Uzului.

IV: STRATEGIE

MISIUNE

Comuna Sânmartin este și are menirea de a rămâne centrul microregional a zonei Ciucul de Jos, dispune de o comunitate prosperă, productivă orientată de un sistem de valori creștin-european caracterizat de o calitate de viață decentă, o comunitate care trăiește în armonie cu mediul său natural și social.

OBIECTIV GENERAL

Comuna dispune de o comunitate activă, caracterizată de o economie diversificată, bazată pe muncă și pe valori realiste, orientată către piață, punând accent pe creativitate, asigurând produse, servicii cu valoare adugată ridicată.

OBIECTIVE SPECIFICE

- Dezvoltarea agriculturii locale orientat spre piețele de desfacere, păstrând tradițiile și metodele de producție în sectorul zootehnic, aplicând cele mai noi tehnologii în producția vegetală
- Revigorarea economiei montane în Valea Uzului în mod deosebit în sectoarele turism, silvicultură,
- Dezvoltarea infrastructurii lineare, rutiere în satele Ciucani și Sânmartin,
- Asigurarea interconectivității rețelelor de utilități, apă potabilă și ape uzate cu UAT-urile vecine.
- Dezvoltarea turismului montan prin reabilitarea potecilor și rutelor turistice în Munții Ciucului.
- Dezvoltarea infrastructurii educaționale, în special al Liecului Tivai Nagy Imre, infrastructura educațională pentru profilul agricol.
- Asigurarea ordinii publice prin diferite sisteme tehnico-informaționale.

PRIORITĂȚI

P1. Dezvoltarea economiei locale către o economie durabilă, diversificată și incluzivă punând accent la ocuparea forței de muncă și la atragerea forței de muncă tinere.

P2. Dezvoltarea infrastructurii rutiere în cadrul comunei asigurând conexiunea între satele componente.

- P3. Dezvoltarea rețele de apă uzată și realizarea interconectivității între comuna Sînmartin și comuna Cozmeni.
- P4. Extinderea rețelei de rute turistice în zona muntoasă a comunei, realizarea infrastructurii turistice adecvate.
- P5. Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivel secundar în comuna Sînmartin.
- P6. Gestionarea eficientă cu resursele naturale de importanță deosebită (ape minerale, păduri, pășune).
- P7. Demersuri pentru creșterea siguranței publice, prin instalare sisteme de monitorizare.

MĂSURI PRIORITARE

P1. Dezvoltarea economiei locale către o economie durabilă, diversificată și incluzivă punând accent la ocuparea forței de muncă și la atragerea forței de muncă tinere.

P1.M1: Sprijin de asistență tehnică pentru gazde și fermieri care vor să dezvolte fermele și activitățile agricole și vor să se orienteze către piață

P1M2: Sprijin de asistență tehnică pentru gazde, fermieri, tineri care vor să dezvolte propriul întreprindere pentru prelucrarea materiilor prime produse în cadrul fermei.

P1M3: Inițiere, sprijin tehnic în înființarea unei întreprindere sociale pentru persoane care aparțin grupurilor sociale dezavantajate în sectorul agricol, silvic și a produselor meșteșugărești (produse din lemn, produse din argilă, piatră răchite etc.)

P1M4: Inițierea și sprijin legal, asistență în înființarea unei centru de colectare ciuperci, fructe de pădure

P1M5: Sprijin pentru IMM-uri de tip start-up în comuna Sînmartin, în special în domeniile comerț, IT, prelucrare produse agricole prin înființare parc industrial, centru de incubare și de perfecționare.

P2. Dezvoltarea infrastructurii rutiere asigurând accesul în satele componente, conexiunea cu satele vecine, respectiv infrastructura de servicii comunitare în cadrul comunei

P2M1: Modernizarea rețelei de străzi în comuna Sînmartin, satele Sînmartin și Ciucani prin realizare sistem rutier cu șanțuri, pavare cu asfalt bituminos, în străzile unde au fost amplasate conductele de apă, canalizare, gaz.

P2M2: Extinderea sistemului de tortuar în zona centrală a comunei prin pavare,

P2M3: Dezvoltarea centrului istoric prin amenajarea și dotarea spațiilor comunitare cu mobilier urban.

P2M4: Modernizare, reabilitare drumurilor agricole (conexiune cu comuna Sânsimion, Cozmeni).

P2M5: Reabilitare, renovare clădiri publice cu destinație socială, educațională, locuințe de serviciu.

P2M6: Întreținerea infrastructurii locale, modernizarea activităților de gospodărire comunală.

P2M7 Dezvoltarea bazei de sport, reabilitare și reconstrucția infrastructurii de sport prin construcții nearbyzero (bilanț energetic aproape 0, emisie aproape 0).

P3. Dezvoltarea rețele de apă uzată și realizarea interconectivității între comuna Sînmartin și comuna Cozmeni

P3.M1. Extinderea rețelei de apă uzată în satele Sînmartin și Ciucani

P3.M2. Realizarea conductei de aducție înspre satul Cozmeni (proiect intercomunitar).

P3.M3. Extinderea rețelei de furnizare a gazelor naturale.

P4. Extinderea rețelei de rute turistice în zona muntoasă a comunei, realizarea infrastructurii turistice adecvate.

P4.M.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice, (Realizare table indicatoare, mobilier turistic montan), prin realizarea, extinderea marcajelor turistice în munții Ciucului, dezvoltarea infrastructurii velorturistice în comună și în vecinătatea comunei.

P4.M2. Facilitare și sprijin tehnico-financiar privind informarea turiștilor și a vizitatorilor

P5. Dezvoltarea infrastructurii educaționale în comuna Sînmartin

P5.M1: Dezvoltarea liceului Tivai Nagy Imre prin construire ateliere, spații de practică, dotarea școlii cu utilaje și mașini agricole.

P5M2: COnstruire școală pentru clasele 1-4 în locul școlii cu structura ușoară.

P.6. Măsuri startegice de gestionare cu resursele naturale locale.

P6M1: Construire sistem de rezervarea a apelor pluviale și pentru prevenirea viiturilor

P7. Demersuri pentru creșterea siguranței publice, prin instalare sisteme de monitorizare.

P7.1. Instalare sisteme de monitorizare video pe străzile principale și secundare, drumuri agricole și silvice.

DESCRIEREA MĂSURILOR

P1. Dezvoltarea economiei locale către o economie durabilă, diversificată și incluzivă punând accent la ocuparea forței de muncă și la menținerea, atragerea forței de muncă tinere în comună.

P1.M1: Sprijin de asistență tehnică pentru gazde și fermieri care vor să dezvolte gospodăriile și vor să se orienteze către piață

Obiectiv: Reînoirea agriculturii locale prin asigurarea asistenței tehnice oferită pentru gazde, în special pentru tineri agricultori.

Grup de țintă: Agricultori din comuna Sînmartin, tineri care se instalează în agricultură

Proiecte tip:

1. Dotarea fermelor familiale cu utilaje agricole pentru eficientizarea producției

2. Tip de ajutor: Informare, elaborare cerere de finanțare, îndrumare, asistență tehnică

Indicatori: Gazde asistați, ferme sprijinite, investiții realizate (nr., valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri ale PNDR 2014-2020, PNDR 2021-2027

Resurse: Sprijin financiar pentru susținerea unei asociații pentru conceperea și realizarea proiectelor în domeniu, asistență în pregătirea unor documente necesare documentației CF.

P1M2: Sprijin de asistență tehnică pentru gazde, fermieri și tineri care vor să-și dezvolte propriul întreprindere pentru prelucrarea materiilor prime produse în cadrul fermei

Obiectiv: dezvoltarea sectorului agroalimentar local prin asistență tehnică oferită pentru gospodării care vă să între pe piață.

Grup de țintă: Agricultori, tineri fermieri din comuna Sînmartin, care vor să dezvoltă lanțul vertical de producție, prelucrare, valorificare în cadrul fermei, sau în cooperare cu alți producători.

Proiecte tip:

1. Dezvoltarea gospodăriilor prin achiziția tehnologiilor și utilajelor, construire hale, clădiri pentru prelucrarea materiilor prime provenite din producția agricolă în cadrul fermei.
2. Tip de ajutor: Informare, elaborare cerere de finanțare, îndrumare, asistență tehnică.

Indicatori: Gazde asistați, ferme sprijinite, investiții realizate (nr., valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri ale PNDR 2014-2020 M4.2., M4.3.

Resurse: Sprijin financiar pentru susținerea unei asociații pentru conceperea și realizarea proiectelor în domeniu, asistență în pregătirea unor documente necesare documentației CF

P1M3: Inițiere, sprijin tehnic în înființarea unei întreprindere sociale pentru persoane care aparțin grupurilor sociale dezavantajate în sectorul agricol, silvic și a produselor meșteșugărești (produse din lemn, produse din argilă, piatră răchite etc.)

Obiectiv: dezvoltarea sectorului economic local prin incluziunea, implicarea romilor și a persoanelor aparținătoare grupurilor sociale dezavantajate.

Grup de țintă: Romi, tineri șomeri, alte grupuri sociale dezavantajate.

Proiecte tip:

1. Înființarea întreprindere socială pentru servicii oferite silviculturii și agriculturii (curățare pășune, colectare fructe și cipurerci, plantare puieți de rășinoase, fag, stejar alte specii.)
2. Înființarea întreprindere socială pentru fabricarea produselor meșteșugărești tipice din resurse locale.

Tip de ajutor: Informare, elaborare cerere de finanțare, îndrumare, asistență tehnică, obținere fonduri guvernamentale, finanțări externe.

Indicatori: Grupuri asistate, familii implicate, investiții realizate (nr., valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PNDR 2014-2020, 2021-2027, LEADER, POS Resurse Umane, finanțat din Fondul Social European.

Resurse: Sprijin financiar pentru înființare întreprindere socială, conceperea și realizarea proiectelor în domeniu, asistență în pregătirea unor documente necesare documentației CF

P1M4: Inițierea și sprijin legal, asistență în înființarea unei centru de colectare ciuperci, fructe de pădure, alte produse naturale.

Obiectiv: Dezvoltarea, diversificare sectorului agroalimentar local

Grup de țintă: Composesorate, asociații locale, întreprindere sociale.

Proiecte tip:

1. Înființare structuri legale pentru colectare ciuperci, fructe de pădure (cu avizul proprietarilor).
2. Înființarea unei centru de colectare (depozit, linie sortare) pentru produse provenite din păduri

Tip de ajutor: Informare, elaborare cerere de finanțare, îndrumare, asistență tehnică

Indicatori: Composesorate implicate, persoane implicate în culegerea plantelor (nr.investiții, valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PNDR 2014-2020, 2021-2027.

Resurse: Asistență tehnică pentru înființare centru, conceperea și realizarea proiectelor în domeniu, asistență în pregătirea unor documente necesare documentației CF, modificări în PUG.

P1M5: Sprijin pentru IMM-uri de tip start-up în comuna Sânmartin, în special în domeniile comerț, IT, prelucrare produse agricole prin înființare parc industrial, centru de incubare și de perfecționare.

Obiectiv: Dezvoltarea, diversificare sectorului economic local

Grup de țintă: Tineri întreprinzători, IMM-uri Start Up, alte forme de antreprenori.

Proiecte tip:

1.Înființare centru antreprenorial de incubare și de perfecționare pentru IMM-uri creative, servicii și produse marketing (pentru industrie alimentară de ex. lapte, activități de ambalare, marcare) producție și comercializare produse finite.

2. Sprijin pentru dezvoltarea IMM-urilor în domeniul IT, comerț, produse din industria creativă, design, servicii turistice etc.

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PNDR 2014-2020, M4.1, M6.2, POR 9.1.

Resurse: Asistență tehnică pentru înființare centru, conceperea și realizarea proiectelor în domeniu, asistență în pregătirea unor documente necesare documentației CF

P2. Dezvoltarea infrastructurii rutiere asigurând accesul în satele componente, conexinua cu satele vecine, respectiv infrastructurii de servicii comunitare în cadrul comunei

P2M1: Modernizarea rețelei de străzi în comuna Sînmartin, satele Sînmartin și Ciucani prin realizare sistem rutier cu șanțuri, pavare cu asfalt bituminos, în străzile unde au fost amplasate conductele de apă, canalizare, gaz.

Obiectiv: Dezvoltarea și modernizare infrastructurii rutiere locale

Grup de țintă: Comunitatea locală din Sînmartin, Ciucani

Proiecte tip: Modernizarea sistemului rutier în străzile unde există rețea de canalizare

Tip de intervenție: Realizare lucrări, proiect tehnic, administrarea lucrărilor

Indicatori: Străzi asfaltate exprimat în km (valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PNDR 2014-2020. M7.2., PNDR 2021-2027.

Resurse: Resurse financiare din bugetul local, fonduri din FEADR prin PNDR M7.2., alte măsuri.

P2M2: Extinderea sistemului de trotuar în zona centrală a comunei prin pavare, asfaltare.

Obiectiv: Dezvoltarea și modernizare infrastructurii rutiere locale.

Grup de țintă: Comunitatea locală din Sînmartin, Ciucani

Proiecte tip: Extinderea trotuarelor în centrul comunei de-a lungul DN 123A, în cele două părți ale drumului în Ciucani, min. 5 km

Tip de intervenție: Realizare lucrări, proiect tehnic, administrarea lucrărilor

Indicatori: Trotuar construit, reamenajat în mp (valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PNDR 2014-2020. M7.2.

Resurse: Resurse financiare din bugetul local, fonduri din FEADR prin PNDR M7.2.

P2M3: Dezvoltarea centrului istoric prin amenajarea și dotarea spațiilor comunitare cu mobilier urban.

Obiectiv: Dezvoltarea și modernizare spațiilor publice comunitare, acces neîngrădit pentru pensionari, familii cu copii.

Grup de țintă: Comunitatea locală din Sînmartin, Ciucani

Proiecte tip:

1. Achiziție mobilier urban, coșuri de gunoi, suporturi biciclete stradale
2. Amenajare spații comunitare, teren de joacă pentru copii, tineri, familii cu copii, spații pentru pensionari, piața locală din centru prin pavare, amenajare parcuri.

Tip de intervenție: Realizare proiect tehnic, lucrări, administrarea lucrărilor

Indicatori: Spații publice amenajate dotate exprimat în mp (valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PNDR 2014-2020. M7.2, 2021-2027, LEADER.

Resurse: Resurse financiare din bugetul local, fonduri din FEADR prin PNDR M7.2.

P2M4: Reabilitare, modernizare drumuri agricole pentru exploatarea terenurilor agricole din comună, (conexiune cu comuna Sânsimion, Cozmeni).

Obiectiv: Accesarea mai ușoară a terenurilor agricole cu mașini și utilaje

Grup țintă: Gazde, întreprinzători agricoli, mașini utilitare (pompieri, salvare, utilaje).

Proiecte tip: Modernizare drumuri prin realizare fundații de drum, balastare, aplicare macadam sau asfalt.

Instalare bariere pe drumurile agricole și silvice în domeniu public, sisteme de monitorizare video pe unele secțiuni unde transportul lemnului și a cuturilor agricole este intensă.

Tip de intervenție: Realizare proiect tehnic, lucrări, administrarea lucrărilor
Indicatori: Spații publice amenajate, dotate exprimat în mp (valoarea investițiilor)
Resurse: Resurse financiare din bugetul local, fonduri din FEADR prin PNDR, Programul Anghel Saligny, PNRR.

P2M5: Reabilitare, renovări clădiri publice în comuna Sînmartin
Obiectiv: Renovarea clădirilor publice din inventarul comunei, dotarea cu echipamente tehnice speciale
Grup de țintă: comunitatea locală din Sînmartin, Ciucani, tineri, pensionari, turiști.
Proiecte tip: Constuire grădiniță, locuințe sociale, renovare cămin cultural, muzeul local.
Tip de intervenție: Realizare proiect tehnic, lucrări, administrarea lucrărilor
Indicatori: Spații publice renovate, amenajate, dotate exprimat în mp (valoarea investițiilor)

P2M6: Întreținerea infrastructurii locale, modernizarea activităților de gospodărire comunală.
Obiectiv: Dotarea primăriei cu utilaje, mașini speciale pentru întreținerea drumurilor și a spațiilor publice
Grup de țintă: Primăria și Consiliul Local Sînmartin.
Proiecte tip: Achiziționare tractoare cu accesorii, utilaje de dezapezire, sărăriță etc.
Resurse: Buget local, buget de stat, resurse financiare din PNRR, PNDR.
Indicatori: nr. utilaje, valoarea investiției.

P2M7 Dezvoltarea bazei de sport, reabilitare și reconstrucția infrastructurii de sport prin construcții nearbyzero (bilanț energetic aproape 0, emisie aproape 0).
Obiectiv: Crearea condițiilor optime pentru practicarea sporturilor sub aer liber dar și în săli.
Grup de țintă: comunitatea locală din Sînmartin, Ciucani, tineri, alte grupuri care vor să facă sport.
Proiecte tip: Reabilitare bază de sport, modernizare gazon de fotbal, reabilitare teren de basket și de handball, construire peluză și vestiare pentru sportivi.
Tip de intervenție: Realizare proiect tehnic, execuție lucrări, administrarea lucrărilor
Indicatori: Spații noi construite, spații publice renovate, amenajate, dotate exprimat în mp (valoarea investițiilor), mp panouri fotovoltaice.
Resurse: CNI, Buget local, Ministerul Sporturilor, PNRR.

P3. Dezvoltarea rețele de apă uzată și realizarea interconectivității între comuna Sînmartin și comuna Cozmeni

P3.M1. Extinderea rețelei de apă uzată în satele Sînmartin și Ciucani
Obiectiv: Dezvoltarea și modernizare infrastructurii de apă uzată
Grup de țintă: comunitatea locală din Sînmartin, Ciucani

Proiecte tip: Extinderea rețelelor în periferiile comunei

Tip de intervenție: Realizare lucrări, proiect tehnic, administrarea lucrărilor

Indicatori: Km conducte amplasate (valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PDD 2022-2027, PNDR 2021-2022,

Resurse: Resurse financiare din bugetul local, pentru contribuția proprie. Proiectul se va realiza de către operatorul regional de apă potabilă și canalizare, SC. Harviz S.A.

Unele secțiuni însă pot fi realizate și din alte fonduri ex. Anghel Saligny, PNDR.

P3.M2. Realizarea conductei de aducție înspre satul Cozmeni (proiect intercomunitar)

Obiectiv: Dezvoltarea și modernizare infrastructurii de apă în comunele Sînmartin și Cozmeni, respectiv în microregiunea Ciucului de Jos,

Grup de țintă: Comunitatea locală din comunele Sînmartin, Cozmeni

Proiecte tip: Extinderea aducțiunii locale către rețeaua din comuna Cozmeni

Tip de intervenție: Realizare lucrări, proiect tehnic, administrarea lucrărilor

Indicatori: Km conducte amplasate (valoarea investițiilor)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri PDD 2022-2027..

Resurse: Resurse financiare din bugetul local, pentru contribuția proprie. Proiectul se va realiza de către operatorul regional de apă potabilă și canalizare.

P4. Extinderea rețelei de rute turistice în zona muntoasă a comunei, realizarea infrastructurii turistice adecvate.

P4.M.1. Dezvoltarea infrastructurii turistice, (Realizare table indicatoare, mobilier turistic montan), prin realizarea, extinderea marcajelor turistice în munții Ciucului, dezvoltarea infrastructurii veloturistice în comună și în vecinătatea comunei.

Obiectiv: Diversificarea economiei locale în comuna Sînmartin prin dezvoltarea sectorului turistic,

Grup de țintă: IMM-uri active în turism, tinerii care pot iniția activități turistice în Sînmartin, turiștii din țară și străinătate.

Proiecte tip:

1. Realizare, extindere rute turistice în zonele limitrofe și în comuna Sînmartin prin marcaje, amenajare poteci, locuri de odihnă, table indicatoare.
2. Realizare pistă de bicicletă intracomunal dar și între comunele Cozmeni, Ciucsîngeorgiu, Sânsimion.
3. Amenajare poteci, dotare cu mobilier, table indicatoare, construire punct de observație animale, post de observare etc.

Tip de intervenție: Realizare lucrări, proiect tehnic, administrarea lucrărilor, realizare materiale de informare și de publicitate

Indicatori: km piste, rute amenajate (valoarea investițiilor), realizare mobiler (buc.), obiecte de investiții.

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri: PNDR 2014-2020, SM6.2., SM6.4, SM19.2.

Resurse: Resurse financiare din bugetul local, pentru contribuția proprie, PNDR, PNRR, POIM pentru teritoriile Natura 2000. Proiectul se va realiza de către UAT Sînmartin în parteneriat cu alte UAT-uri, Salvamont și cu proprietarii de păduri (în extravilan).

P4.M2. Facilitare și sprijin tehnico-financiar privind informarea turiștilor și a vizitatorilor

Obiectiv: Diversificarea economiei locale în comuna Sînmartin prin dezvoltarea sectorului turistic,

Grup de țintă: turiști, vizitatori care sosec în comuna Sînmartin,

Proiecte tip:

1. Realizare materiale informative, hărți, alte materiale promoționale despre punctele atractive, obiecte turistice.
2. Realizare birou de informare turistică în satul Sînmartin pentru informarea vizitatorilor, turiștilor
3. Amenajarea parcuri, spații de agrement pentru facilitarea accesului la punctele atractive din comună.

Tip de intervenție: Realizare lucrări, proiect tehnic, administrarea lucrărilor, realizare materiale de informare și de publicitate

Indicatori: persoane implicate, contactată, spații parcare în mp, realizare lucrări de investiții (valoare, mp), realizare materiale promoționale, informare (buc.)

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri: PNDR 2021-2027, SM6.2., SM6.4, SM19.2., PNRR, LEADER.

Resurse: Resurse financiare din bugetul Consiliului Județean, buget local pentru contribuția proprie. Proiectul se va realiza de către UAT Sînmartin în parteneriat cu Asociația de Dezvoltare Microregională „Alcsik”.

P5. Dezvoltarea infrastructurii educaționale (nivel primar și secundar) în comuna Sînmartin

P5.M1: Dezvoltarea liceului Tivai Nagy Imre și a educației profesionale prin construire ateliere, spații de practică, dotarea școlii cu utilaje și mașini agricole, renovarea internatului.

Obiectiv: Contribuție la dezvoltarea resurselor umane prin modernizarea învățământului secundar profesional în domeniul agricol și turismului rural.

Grup de țintă: Elevi din liceul cu profil agricol, tinerii care pot iniția activități turistice în Sînmartin,

Proiecte tip:

1. Construire, modernizare, extindere ateliere pentru practică, săli de calculatoare alte spații destinate educației profesionale
2. Dotarea liceului cu utilaje agricole, tractoare, accesorii, chimicale, echipamente de horticultură
3. Achiziție terenuri agricole pentru liceu
4. Realizare fermă model cu contribuția elevilor
5. Renovarea, reabilitarea internatului

Tip de intervenție: Realizare proiecte tehnice, lucrări de construcții, administrarea lucrărilor, achiziției utilaje și echipamente, instruire, trainiguri pentru educatori, vizite în licee sau școli profesionale de profil din alte țări UE.

Indicatori: mp construite în cadrul proiectului, terenuri agricole utilizat de către liceu.

Coroborare cu alte măsuri, submăsuri: Programe guvernamentale, POCA (Resurse umane) PNRR, World Bank.

Resurse: Resurse financiare POCA, PNRR, World Bank respectiv bugetul local, pentru contribuția proprie. Proiectul se va realiza de către UAT Sînmartin în parteneriat cu Liceul Tivai Nagy Imre.

P.6. Gestionarea resurselor naturale cu deosebită importanță (apă, biodiversitate, păduri)

Acest lot de intervenții vizează protejarea și gestionarea durabilă cu resursele locale necesare atât vieții de fiecare zi, cât și activităților economice, în mod deosebit cele pentru agricultură, silvicultură.

Apa pentru irigare ca cea mai importantă resursă pentru agricultură devine o lipsă tot mai serioasă în perioada de vară (în perioade secetoase), dar lângă acest fapt devine o pacoste în perioada de primăvară, toamnă când sunt precipitații excesive cantitativ. Tot mai des ne întâlnim cu perioade de secetă (3-6 săptămâni) după care vine o perioadă furtunoasă cu ploi torențiale. Aceste fenomene sunt distrugătoare, apa decurge cu o viteză foarte mare, iar apa de origine pluvială părăsește zona foarte repede. Din acest motiv este nevoie de rezervoare hidrografice artificiale, cele naturale fiind desființate în anii '70. De a lungul pârâului Fișag, respectiv pârâul Sînmartin este nevoie de 5-6 rezervoare de apă, care poate primi în total 5-6000 mc. apă. Aceste rezervoare pot fi construite pe domeniul public al comunei, sau dacă se construiește în cooperare, pe domeniile publice ale mai multor comune.

Sursele de finanțare: Bugete locale pentru proiectare și inginerie, surse de finanțare din POIM, bugetul de stat, PNRR.

În cea ce privește biodiversitatea acesta poate fi menținută și protejată prin menținerea formelor de gospodărie tradițională, activitățile legate de cosit pe pajiștile cu caloare ridicată, pășunatul respectând cerințele de agromediu al PAC, supravegheta de APIA. Totodată este nevoie de susținerea instituțiilor care au în gestionare terenurile Natura 2000, organizații nonguvernamentale pentru conservarea naturii, acestea pot fi susținute prin dialog, prin organizarea unor întâlniri profesionale cu proprietari, agricultori diferite grupuri de interes.

În cea ce privește gestiunea durabilă a pădurilor acesasta este o politică exhaustivă cuprinzând atât demersurile comunitare a informa membrii composesoratelor cât și activitățile profesionale ale oculurilor silvice implicate.

Comuna poate implica atât în informare cât și în discuțiile startegice privind rolul ecologic, social și economic a pădurilor. Un demers foarte important este replantarea pădurilor mai ales în zonele unde tăierile au contribuit la pericolul de inundații, aceste zone trebuie reîmpădurite cu caracter prioritar. Aceste activități pot fi susținute atât la nivel local cât și central, guvernamental. În următoarele perioade vor fi finanțate împăduriri din PDD, PNRR, însă vor fi nevoie de împăduriri și cu scop energetic, specii pentru biomasă, lemn de foc,

Comuna poate organiza reîmpăduriri prin organizare, implicare, transport studenți, elevi, voluntari. Aceste activități, demersuri trebuie susținute pentru a înlătura pericolul de inundații astfel protejând viețile omenești și bunurile materiale ale comunității. O altă inițiativă ce urmează a fi susținută de către Comună este înființarea întreprinderii sociale care poate să asigure, contra unor tarife rezonabile, forță de muncă pentru curățarea

pajiștilor, servicii de implantare puieți, susținere, completare, igienizare terenuri forestiere.

ESTIMAREA IMPACTULUI STRATEGIEI ASUPRA UAT SI ZONEI INCONJURATOARE, CONTRIBUTIA LA O DEZVOLTARE DURABILA

Impactul estimat se manifestă în două direcțiuni:

1. Dezvoltarea poziției centrale a comunei în zona microregională Ciucul de Jos,
2. Dezvoltarea calității de viață a comunității din comuna Sînmartin.
3. Crearea condițiilor locale pentru un viitor mai sigur.

1. Prin lărgirea funcțiilor, a serviciilor prestate de către diferite agenți, instituții a UAT-ului, poziția centrală se va consolida, vor veni elevi din satele apropiate în liceu, serviciile bancare vor fi utilizate de către gazdele din alte comune ale microregiunii. Sînmartin va deveni un centru organizator al turismului din zonă, prin biroul turistic care va deservi și satele din împrejurimea UAT-ului. Este intenția Primăriei ca toate rutele turistice către Munții Ciucului să aibă puncte de sosire în satul Sînmartin. În acest sens impactul constă:

- Dezvoltarea serviciilor economice în mod special în domeniile turistice, comerciale, servicii bancare
- Înlărgirea și menținerea poziției centrale în privința serviciilor educaționale, sportive.

2. Dezvoltarea calității de viață a comunității, pentru menținerea în loc a populației:

- Accesul populației la infrastructura de bază într-o proporție de 90% în cazul apei potabile, 70% în cazul serviciilor de apă uzată.
- Asigurarea condițiilor excepționale de circulație rutieră, 70% din rețeaua de străzi asfaltat, cu șanțuri, canale de scurgere, rigole etc.
- Asigurarea accesului la serviciile publice și comerciale prin trotuare în zona centrală a comunei, 90% din trotuarele actuale modernizate, în total 5 km trotuare modernizate, 20 parcuri nouă amenajate (zona căminului cultural, a parcului și în vecinătatea bibliotecii), 1 punct de alimentare a vehiculelor electrice.
- Asigurarea pe tot parcursul verii apă pentru irigații în perioadele cu secetă, iar prin folosirea rezervoarelor reținerea apei, micșorând astfel forța excesivă apei prin care poate pune în pericol viețile și bunurile oamenilor.

3. Crearea condițiilor pentru un viitor mai sigur din punct de vedere economic și demografic.

Punctul nevralgic al comunei, dar și a întregii țări, este emigrarea tinerilor, ceea ce înseamnă îmbătrânirea populației, pierderea resurselor umane calificate, lipsa grupurilor de vârstă reproductivă. Aceasta poate fi prevenită prin infrastructură dezvoltată, existența întreprinderilor, locuri de muncă adecvate, viață comunitară incluzivă. Aceste obiective sintetice pot fi atinse prin implementarea strategiei.

Referinte la documente strategice spatial/sociale/economice cu implicatii asupra dezvoltarii locale si legatura planului cu ele: PUG, PUZ, strategii de dezvoltare europene, sectoriale, regionale, judetene, etc

Strategia locală se bazează pe documentele de amenajare a terenului, este în plină armonie în special cu PUG-ul comunei, având legături organice cu aceste atât din punct de vedere spațio-funcțional cât și în privința regulamentelor de construire, de dezvoltare a comunei. Totuși în cursul discuțiilor purtate cu diferite grupuri din comunitate dar și cu factorii decizionali s-a evidențiat faptul că PUG-ul trebuie actualizat, un impediment în actualizarea PUG-ului este situația neclară din punct de vedere juridică a Văii Uzului.

În privința strategiilor europene strategia locală cuprinde toate pîrghiile stabilite pe plan european (EUROPA 2020) dezvoltarea TIC-ului, combaterea sărăciei prin incluziune, dezvoltarea economiei pe baza resurselor endogene pentru creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, toate acestea bazînd pe principiul dezvoltării durabile.

Strategia are conexiuni clare cu PNDR 2014-2020, cu PNRR, programe guvernamentale (vezi tabelul din anexă) acestea fiind principala resurse financiară pentru realizarea strategiei. Cea ce privește planul de dezvoltare a județului Harghita obiectivele cele mai importante a acestuia sunt dezvoltarea infrastructurii, facilitarea alocării de capital, sprijin pentru investiții, dezvoltarea TIC în județul Harghita, dezvoltarea turismului. Coroborarea cu documentele strategice naționale, regionale, județene a măsurilor din strategie este prezentat în tabelul din anexa 1.

V. PLANIFICAREA INVESTIȚIILOR

Investițiile se planifică a fi realizate într-o perioadă de 5 ani, data limită pentru realizarea strategiei fiind cel mai târziu 2027. Din multitudinea măsurilor reiese că cele mai multe investiții pot fi realizate paralel, deci nu este nevoie de o etapizare în acest sens. Etapizarea este necesară din cauza faptului că resursele bugetare ale Comunei sunt limitate, iar capacitatea de management în momentul de față este una destul de scăzută.

În acest sens prioritățile sunt investițiile infrastructurale, cele incluse sub prioritățile P2 și P3, acestea fiind realizabile în termen scurt. Prioritatea P5 și P4 vor fi realizate în cel mult 3 ani iar cel de P6 va fi realizat în 5 ani, finalizat cel mai târziu în 2027.

Proiectele unde comuna este numai partener se vor realiza în până în anul 2027, însă aceasta depinde de inițiatorii locali, comuna va face demersuri pentru a determina și a motiva pe aceste inițiatori să implementeze proiectele lor pentru a diversifica economia și a realiza incluziunea socială. Totodată vor fi identificate proiectele care vor fi realizate în următorii 5 ani, vezi tabelul cu nr. 5.

TABEL NR. 14: COMPETENȚELE ȘI SARCINILE ÎN REALIZAREA STRATEGIEI

Denumirea măsurii	Inițiator	Parteneri potențiali	Activități relevante	Orizont de timp
-------------------	-----------	----------------------	----------------------	-----------------

P1. Dezvoltarea economiei locale către o economie durabilă, diversificată și incluzivă punând accent la ocuparea forței de muncă și la atragerea forței de muncă tinere.	Agenți economici locali	Comuna Sînmartin	Comuna poate susține întreprinzătorii prin organizare în întâlniri, foruri, cursuri de elaborare proiecte. Comuna poate iniția înființarea unei întreprinderi sociale	5-7 ani, cel mai posibil până în anul 2027
P2. Dezvoltarea infrastructurii rutiere în cadrul comunei asigurând conexinua între satele componente și cu satele vecine	Comuna Sînmartin	Nu este cazul	Proiectare Achiziții publice Managementul proiectului Supravegherea lucrărilor prin implicarea unor societăți de specialitate	3-4 ani cel mai târziu până în anul 2027, oricum după finalizarea lucrărilor de canalizare.
P3. Dezvoltarea rețele de apă uzată și realizarea interconectivității între comuna Sînmartin și comuna Cozmeni	SC. Harviz SA. în calitate de operator regional	Comuna Sînmartin	Proiectare Achiziții publice Managementul proiectului Supravegherea lucrărilor prin implicarea unor societăți de specialitate	2-3 ani, cel mai târziu până în anul 2025
P4. Extinderea rețelei de rute turistice în zona muntoasă a comunei, realizarea infrastructurii turistice adecvate.	Comuna Sînmartin	Asociații de Turism Serviciul public județean de Salvamont	Managementul proiectului Contribuție financiară Proiectare Achiziții publice Managementul proiectului Supravegherea lucrărilor de construcții a centrului de informare turistică	2-3 ani, cel mai târziu până în anul 2025

P5.Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivel secundar în comuna Sînmartin.	Comuna Sînmartin	Liceul Tivai Nagy Imre	Proiectare Achiziții publice Managementul proiectului Supravegherea lucrărilor prin implicarea unor societăți de specialitate	4 ani, cel mai târziu până în anul 2026
P.6 Resurse naturale strategice (ape, păduri, terenuri agricole, biodiversitate)				
P.6.1. Rezervoare de suprafață în vecinătatea pârâului Fișag	Comuna Sînmartin	Altre comune din zone Asociații de agricultori	Studiu de gestionare a apelor cu scop agricol, proiectare, execuție lucrări de amenajare terenuri	5 ani, 3 ani, cel mai târziu până în anul 2028
P.6.2 Păduri	Composesorate Aklos din Sînmartin, Ciucani, Ocoluri silvice private	Comuna Sînmartin	Organizare, contribuție la proiecte comunitare, civile.	3 ani, cel mai târziu până în anul 2025
P.6.3. Biodiversitate	Composesorate, ONG-uri cu profil de conservarea naturii	Comuna Sînmartin	Perteneriat, informare, organizare întâlniri, discuții	3 ani, cel mai târziu până în anul 2025

V.1. Institutii, departamente din cadrul UAT implicate in dezvoltarea proiectelor

Cel mai important ar fi înființarea unei grup de lucru care se angajează să implementeze Strategia de Dezvoltare Locală, prin elaborare, derulare proiecte, să organizeze diferite întâlniri, să monitorizeze cum parcurge implementarea activităților stabilite în Strategie. Acesta se va funcționa în cadrul sau lângă cabinetul primarului și cuprinde atât angajați cât și voluntari din afara strcturii Primăriei.

Totodată are un rol important compartimentul de urbanism, devoltare locală și achiziții publice care va avea sarcina de susține activitățile grupului de lucru prin procedurile

instituționale, de a asigura suportul urbanistic legal, a asigura informații locale. Acesta poate să furnizeze datele către cabinetul primarului care poate fi asistat de agenți economici specializați în consultanță și în asistență tehnică. Deciziile, respectiv pregătirea deciziilor aparține cabinetului, elaborarea proiectelor poate fi efectuat și de către consultanți.

VI. ALOCAREA FINANCIARĂ, PLAN FINANCIAR, PROIECTE DE UTILITATE PUBLICĂ

Prin următoarele se schițează un plan de finanțare cu valori estimative pentru realizarea măsurilor de utilitate publică. Proiectele sunt importante pentru comunitățile implicate, vor fi realizate în următorii 7 ani.

PROIECTE PRIORITARE PENTRU PERIOADA 2023-2028

TABEL NR.15: PROIECTE PRIORITARE

Nr. crit.	Denumirea proiectului	Detaliere	Prioritate, măsură în care se încadrează	Alocatie bugetară în lei
1.	Reabilitarea și modernizarea străzilor	Modernizarea rețelei de străzi, a drumului comunal DC-130, etapa II., Modernizarea a 13 străzi intravilane. (1,7+3,5 km)	P2M1	30 milioane
2.	Dezvoltarea infrastructurii educaționale secundare în domeniul agricol, înființare fermă model în cadrul Liceului agricol	Modernizarea liceului, modernizarea sistemului de încălzire, instalare panouri fotovoltaice, alte metode durabile. Cumpărare a 2-3 Ha de terenuri agricole pentru Liceul agricol și înființarea unei ferme educaționale, unde elevii pot însuși cunoștințele practice ale agriculturii. Lucrări construcții, achiziției utilaje, dotare săli.	P5M1	20 milioane
3.	Reabilitarea și modernizarea drumurilor agricole	În hotarele Rét, Megyesár, Almező, Dékány, Borkútja, Nyestes, în total 30 km.	P2M4	10 milioane
4	Construire, modernizare trotuare în satele Sânmartin, Ciucani	De la biserica până la Kisperjes	P2M1	2 milioane

5.	Renovarea primăriei Sînmartin și amenajare curte interioară pe partea căminului cultural.	Renovarea primăriei locale – lucrări de construcții, amenajare parcări, utilități.	P2M5	800 mii
6.	Construire, modernizare baza sportivă, modernizare gazon, pistă.	Lucrări de modernizare la terenul de fotbal, terenul de basket, modernizare sistem de încălzire bază sportivă	P2M7	10 milioane
7	Renovarea colegiului, internatului, punere în funcțiune	Renovarea și extinderea internatului, înființarea și dotarea unei bucătării pentru instruirea elevilor, pentru perfecționare calificare specialiști gastronomi.	P5M1	10 milioane
8.	Constuirea centrului multifuncțional	Clădirea va da loc biroului de informarea turistică, va găzdui magazinul de produse locale, dar și un spațiu de expoziție pentru obiecte legate de istoria localității.	P4M2	1 milioane
9.	Amenajarea centrului istoric al comunei	În prima etapă va fi elaborat un studiu amplu de amenajare a spațiilor publice (trotuare, fațade, spații verzi între drumurile DC 130 și DC 13). În al doilea etapă vor fi realizate cele stabilite în studiul de fezabilitate.	P2M3	250 mii
10.	Amenajarea centrului istoric al comunei	Etapă II. Lucrări de reabilitare clădiri, fațade, demolări, renovare	P2M3	20 milioane
11.	Modernizarea și extinderea rețelei de utilități	Extinderea și modernizare rețelei de apă potabilă, a rețelei de canalizare și a stației de epurare, amenajarea lagunelor de decantare.	P3M1 P3M2	15 milioane
12.	Modernizarea și amenajarea interioară a muzeului „Mátyás József”	Lucrări în interiorul clădirii, reamenajări funcționale ale muzeului.	P2M5	500 mii
13.	Renovarea locuințelor de serviciu	Locuințe de serviciu pentru profesori, medici care au	P2M5	500 mii

		serviciul în Sânmartin. Lucrări de izolare, lucrări la amenajarea mansardei, schimbarea rețelelor interioare.		
14.	Achiziționare mașini pentru întreținerea spațiilor publice comunale	Achiziționare mașini și utilaje pentru întreținerea drumuri și spații publice: tractor cu diferite accesorii, lamă de deszăpezire, sărăriță, săpător de șanțuri.	P2M6	1 milioane
15.	Modernizarea rețelei de străzi, etapa II.	După finalizarea lucrărilor de canalizare vor fi modernizate toate străzile importante, 15 străzi din intravilanul comunei	P2M1	12 milioane
16.	Construire grădiniță cu program prelungit	Este nevoie de o grădiniță pentru aproximativ 40 de copii, care, din cauza lipsei de grădiniță, sunt duse de către familiile lor în oraș.	P2M5	4 milioane
17.	Program de constuire locuințe pentru familii tinere	Constuire case cu mai multe apartamente pentru tineri, familii cu tineri cu copii	P2M5	12 milioane
18.	Program de reabilitare izvoare și mofete, amenajarea împrejurimii și asigurarea accesului la aceste resurse pentru dezvoltarea turismului local.	Captarea, curățarea și amenajarea izvoarelor naturale, construire aadăpost, pergole, alee de acces, alte elemente de ordin infrastructural.	P4M1	900 mii
19.	Înființarea și dezvoltarea unei centru de resurse/perfecționare pentru IMM-uri, industrial-tehnologic în comuna Sînmartin – Etapa I.	Utilizarea terenurilor neagricole, neutilizate, inițializarea unor proiecte proprii în cadrul parcului industrial cum ar fi unități de prelucrare a laptelui și a cărnii.	P1M5	500 mii
20.	Construire sistem de rezervarea a apelor pluviale și pentru prevenirea viiturilor – proiect pilot	Amenajare și construire rezervoare în albia pâraurilor Fișag, Sînmartin, Ciucani. Aceste iazuri, lacru de acumulare vor avea funcția de a preveni inundațiile și în aceeași rând vor fi rezervoare pentru sistemul de irigații, iar în	P6M1	1 milioane

		unele cazuri pot fi utilizate și cu scop de agrement, turism (helește).		
	TOTAL	94.45 milioane lei		

Denumire măsură, proiecte	Politici, programe, strategii județene, măsuri, componente	Politici, programe, strategii regionale, priorități, măsuri, componente	Politici, programe, strategii naționale, priorități, măsuri componente	Autoritatea de management, surse de finanțare
P1. Dezvoltarea economiei locale către o economie durabilă, diversificată și incluzivă punând accent la ocuparea forței de muncă și la atragerea forței de muncă tinere.	Strategia de dezvoltare economică a județului Harghita propune, pentru realizarea strategiei județene, o coordonare județeană, bazată pe parteneriate, la mai multe nivele (județean, microregional, local), Strategia de Dezvoltare Rurală jud. HR, 2021-2030 SITJH 2020-2027: OS 1. Crearea locurilor de muncă în zone rurale prin industrializare,	Strategia de dezvoltare a regiunii Centru 2021-2027, P.6.1. Eficientizarea sectorului agroalimentar, P. 6.2. Susținerea activităților agricole în zonele montane; P6.4. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale	Planul Național de Redresare și Reziliență, Planul Național de Cercetare-Dezvoltare-Inovare 2021-2027 (PNCDI IV), Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030	AFIR PNDR, 2021-2027, Ministerul Dezvoltării Programul LEADER (tranzit și în perioada 2021-2027)
P2. Dezvoltarea infrastructurii rutiere în cadrul comunei asigurând conexinua între satele componente și cu satele vecine	Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita, Programul Servicii publice în zone rurale, subprogramul 3.4. mobilitate zonală	Strategia de dezvoltare a regiunii Centru 2021-2027, P.6.5. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ pentru aprobarea Programului național de investiții „Anghel Saligny” realizarea de construcții noi sau de lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație,	Ministerul Dezvoltării, Buget de stat, Buget local, PNRR Programul Anghel Saligny

P3. Dezvoltarea rețele de apă uzată și realizarea interconectivității între comuna Sînmartin și comuna Cozmenei	Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita, Programul Servicii publice în zone rurale,	Strategia de dezvoltare a regiunii Centru 2021-2027,	modernizare, modificare, extindere, reabilitare drumuri, străzi, poduri,	PDD 2021-2027 Buget local, buget CJH
P4. Extinderea rețelei de rute turistice în zona muntoasă a comunei, realizarea infrastructurii turistice adecvate.	Prioritățile Strategiei Integrate de Turism a Județului Harghita 2020-2027 sunt următoarele: - Amenajarea și valorificarea resurselor naturale și antropice - Stimularea dezvoltării structurilor de primire turistică și a altor infrastructuri conexe - Dezvoltarea sistemului organizatoric al turismului , îmbunătățirea managementului destinației turistice - Îmbunătățirea	Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021 – 2027; Domeniul strategic de dezvoltare Turism și patrimoniu cultural, P.5.2. Modernizarea, extinderea și diversificarea infrastructurii de agrement și îmbunătățirea serviciilor specifice, P5.3. susținerea turismului de nișă	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică	PNRR, componenta IV.2. Turism și cultură, Reforma 2 Operaționalizarea OMD, PNDR 2021-2027

	condițiilor formării capitalului uman angajat în turism - Marketingul destinației Harghita			
P5.Dezvoltarea infrastructurii educaționale la nivel secundar în comuna Sînmartin.		3.1.2. Modernizarea infrastructurii și a procesului de educație în sistemul de învățământ profesional și tehnic Strategia de specializare: Prioritatea orizontală 5: Educație și formare pentru specializare inteligentă, Acțiunea 5.1 Creșterea capacității sistemului educațional regional de a răspunde la transformarea nevoilor regionale de competențe în sectoarele de excelență SDR Centru, Domeniul strategic turism, prioritățile specifice: 5.4.1. Atragerea și menținerea forței calificate de muncă în turism 5.4.2. Pregătirea profesională inițială și formarea profesională	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, Stabilirea cadrului normativ pentru desfășurarea programelor de formare continuă și stimularea participării la asemenea programe; înființarea centrelor comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale	Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO) 2021-2027 finanțat din FSE+

P6. Resurse naturale strategice (ape, păduri, terenuri agricole)	Strategia de Dezvoltare Rurală a Județului Harghita 2021-2030 OS.1.Gestionare prudentă a resurselor naturale existente SITJH 2020-2027: OS 1. Amenajarea și valorificarea resurselor naturale și antropice: Activități: 1.14.Exploatarea rațională a resurselor forestiere (turism forestier);	continuă a forței de muncă în turism	POIM axa prioritară 5. <i>Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor</i> ; Obiectivul Specific 5.1. <i>Reducerea efectelor și a pagubelor asupra populației cauzate de fenomenele naturale...</i> Planul de Management al Riscului la Inundații Administrația Bazinală de Apă Olt	PNRR, PDD (POIM) 2021-2027
--	--	--------------------------------------	--	----------------------------

